

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023

Alena Konjatová

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Všeobecné ošetřovatelství

Alena Konjatová

**POSTOJ ZDRAVOTNICKÉHO PERSONÁLU
K VYBRANÝM OBLASTEM ŽIVOTA BĚHEM PANDEMIE
COVID-19 A PO ODEZNĚNÍ PANDEMICKÉ VLNY**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: MUDr. Vojtěch Česák, Ph.D.

PLZEŇ 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 27. 7. 2023

.....

vlastnoruční podpis

Abstrakt

Příjmení a jméno: Konjatová Alena

Katedra: Ošetřovatelství a porodní asistence

Název práce: Postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během pandemie COVID-19 a po uplynutí pandemické vlny

Vedoucí práce: MUDr. Vojtěch Česák, Ph.D.

Počet stran – číslované: 48

Počet stran – nečíslované: 80

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 105

Klíčová slova: pandemie COVID-19, všeobecná sestra, distanční výuka, vztahy ve společné domácnosti, psychohygienu, postoje života, well-being

Souhrn:

Téma bakalářské práce zní „Postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během pandemie COVID-19 a po skončení pandemické vlny.“ Obsahuje dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V teoretické části shrnujeme teoretická východiska, dále kapitoly well-being, postoje života, onemocnění COVID-19, distanční výuku žáků a studentů, vztahy ve společné domácnosti, profesi všeobecné sestry a závěrem charakterizujeme psychohygienu. Praktická část popisuje kvalitativní výzkum, jež jsme realizovali formou polostrukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami. Jednalo se o zjištění skutečnosti, jak pandemie COVID-19 a následné období ovlivnilo postoje zdravotnického personálu k vybraným oblastem života. Výzkum pro nasycenost dat obsahuje rozhovory s pěti participanty – všeobecnými sestrami. Bylo jednoznačně zjištěno, že práce všeobecných sester

na covidovém oddělení měla vliv na vnímání postojů života participanty. Výsledky jsou znázorněny v tabulkách a interpretovány v praktické části bakalářské práce. Stanovený hlavní cíl byl splněn na základě splnění dílčích cílů.

Abstract

Surname and name: Konjatová Alena

Department: Nursing and Midwifery

Title of thesis: The Attitude of Nurses to Selected Life Areas during the COVID-19 Pandemic and Afterwards

Consultant: MUDr. Vojtěch Česák, Ph.D.

Number of pages – numbered: 48

Number of pages – unnumbered: 80

Number of appendices: 2

Number of literature items used: 105

Keywords: pandemic COVID-19, nurse, distance learning, relationships in shared households, mental hygiene, life areas, well-being

Summary:

The topic of the bachelor's thesis is " The Attitude of Nurses to Selected Life Areas during the COVID-19 Pandemic and Afterwards." It consists of two main parts - theoretical and practical. In the theoretical part, we summarize theoretical foundations, chapters well-being, life areas, COVID-19 disease, distance learning for students, relationships in shared households, the profession of nurse, and we characterize mental hygiene. The practical part describes qualitative research that we conducted in the form of semi-structured interviews with open-ended questions. The aim was to find out how the COVID-19 pandemic and the subsequent period influenced the attitudes of healthcare personnel towards selected areas of life. The research for data saturation includes interviews with five participants - general nurses. It was unequivocally determined that the work of general nurses in the COVID department had an impact on the perception of life areas by the participants.

The results are displayed in tables and interpreted in the practical part of the bachelor's thesis.

The main goal was achieved based on the fulfillment of partial goals.

Poděkování

Děkuji MUDr. Vojtěchovi Česákovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce. Též velmi děkuji Mgr. Soně Galuškové za vstřícné a věcné rady, odbornou kontrolu, konzultace, ochotu a podporu. Děkuji všem participantům za účast ve výzkumu.

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	11
SEZNAM TABULEK	12
SEZNAM ZKRATEK A OPERACIONALIZACE POJMŮ	13
ÚVOD.....	1
TEORETICKÁ ČÁST	3
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	3
2 TERMÍN „WELL-BEING“	4
2.1 Well-being všeobecných sester.....	4
2.2 Well-being všeobecných sester během pandemie COVID-19.....	5
3 TERMÍN „POSTOJE ŽIVOTA“	6
4 COVID-19	8
5 DISTANČNÍ VÝUKA	10
5.1 Distanční výuka žáků a studentů během pandemie COVID-19	10
6 VZTAHY VE SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI.....	12
7 PROFESE VŠEOBECNÉ SESTRY	13
7.1 Regulace profese.....	13
7.2 Psychologické aspekty	14
8 PSYCHOHYGIENA	15
PRAKTICKÁ ČÁST	16
9 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	16
10 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	17
10.1 Hlavní cíl.....	17
10.2 Dílčí cíle	17
10.2.1 Dílčí cíl č. 1	17
10.2.2 Dílčí cíl č. 2	17
10.2.3 Dílčí cíl č. 3	17
10.3 Hlavní výzkumná otázka.....	18
10.4 Výzkumné otázky.....	18
10.4.1 Výzkumná otázka č. 1	18
10.4.2 Výzkumná otázka č. 2	18
10.4.3 Výzkumná otázka č. 3	18
METODIKA KVALIFIKAČNÍ PRÁCE	19
10.5 Metodologie výzkumu.....	19
10.6 Charakteristika sledovaného souboru.....	20
10.7 Organizace výzkumu.....	21

10.8	Zpracování dat.....	22
6	PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ.....	23
6.1	Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky	24
6.1.1	Subkategorie: Hlavní výzvy	25
6.1.2	Subkategorie: Zvládání stresu a napětí.....	26
6.1.3	Subkategorie: Strategie a zdroje	27
6.1.4	Subkategorie: Role a podpora rodinných členů.....	28
6.1.5	Subkategorie: Postoj	29
6.2	Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti	30
6.2.1	Subkategorie: Změny v dynamice	31
6.2.2	Subkategorie: Komunikace a interakce	32
6.2.3	Subkategorie: Strategie a zdroje	33
6.2.4	Subkategorie: Dlouhodobé dopady	34
6.3	Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví	36
6.3.1	Subkategorie: Hlavní faktory.....	37
6.3.2	Subkategorie: Postoj	38
6.3.3	Subkategorie: Pracovní působení v budoucnosti.....	39
6.3.4	Subkategorie: Výzvy a překážky	40
6.3.5	Subkategorie: Opatření a podpora	41
	DISKUZE	42
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM LITERATURY.....	49
	SEZNAM PŘÍLOH	63
	PŘÍLOHY	64
	Příloha č. 1 – Informovaný souhlas s výzkumem.....	64
	Příloha č. 2 – Polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami	65
	Příloha č. 3 – PCR test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2	66
	Příloha č. 4 – Antigenní test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2.....	67

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Informovaný souhlas s výzkumem	64
Obrázek 2 Polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami	65
Obrázek 3 PCR test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2	66
Obrázek 4 Antigenní test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2.....	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Identifikace participantů.....	20
Tabulka 2 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Hlavní výzvy	25
Tabulka 3 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Zvládnání stresu a napětí.....	26
Tabulka 4 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Strategie a zdroje.....	27
Tabulka 5 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Role a podpora rodinných členů	28
Tabulka 6 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Postoj.....	29
Tabulka 7 Vztahy ve společné domácnosti - Změny v dynamice	31
Tabulka 8 Vztahy ve společné domácnosti - Komunikace a interakce	32
Tabulka 9 Vztahy ve společné domácnosti - Strategie a zdroje	33
Tabulka 10 Vztahy ve společné domácnosti - Dlouhodobé dopady	34
Tabulka 11 Pokračování ve zdravotnictví - Hlavní faktory	37
Tabulka 12 Pokračování ve zdravotnictví - Postoj.....	38
Tabulka 13 Pokračování ve zdravotnictví - Pracovní působení v budoucnosti.....	39
Tabulka 14 Pokračování ve zdravotnictví - Výzvy a překážky.....	40
Tabulka 15 Pokračování ve zdravotnictví - Opatření a podpora	41

SEZNAM ZKRATEK A OPERACIONALIZACE POJMŮ

Anxieta.....	Úzkost
ARDS.....	Acute respiratory distress syndrome
BMI.....	Body Mass Index = Index tělesné hmotnosti
Burn-out.....	Syndrom vyhoření
č.....	Číslo
DM	Diabetes mellitus
Genom.....	Veškerá genetická informace uložená v DNA (u některých virů v RNA) v buňkách konkrétního organismu
ICN.....	The International Council of Nurses = Mezinárodní rada sester
Included.....	Zahrnující
NLZP.....	Nelékařský zdravotnický pracovník
OOPP.....	Osobní ochranné pracovní prostředky
Persvaze.....	Přesvědčování
RNA.....	Ribonukleová kyselina
SARS-CoV-2.....	Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus
Sb.....	Sbírka zákonů
Utilitární.....	Hledající / upřednostňující prospěch
WHO.....	World Health Organization = Světová zdravotnická organizace

ÚVOD

Toto téma jsme zvolili z důvodu zájmu analyzovat, jak práce na covidovém oddělení během pandemie COVID-19 ovlivnila vybrané životní postoje zdravotnického personálu a jaké měla případné dlouhodobé dopady týkající se jejich osobního života. Námět na zvolení daného tématu podpořila má osobní zkušenost s prací na covidovém oddělení. Ráda bych se tématu psychického zdraví zdravotníků, jakožto neustále aktuálního a velmi významného tématu, věnovala i v rámci diplomové práce na navazujícím magisterském studiu.

„Po sestrách bylo a je požadováno, aby zvládaly nepředstavitelné. Svě tělo i mysl přivádějí sestry často až na hranici svých možností, aby zachránily životy pacientů. Zatímco celá společnost se snaží koronaviru vyhnout, sestry musí čelit pandemii v plném rozsahu. Přesto, že se částečně podmínky pro práci sester při péči o pacienty s Covid-19 od začátku vzniku pandemie zlepšily (dostatek OOPP), jedná se obecně o velkou zátěž, která se odráží i v osobním životě sester.“ (Krátká, 2022).

Hlavním cílem této práce jsme si zvolili po zhodnocení teoretických východisek popsat zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a tím ovlivnění běžných součástí života jako jsou vztahy ve společné domácnosti, domácí výuka dětí stran distanční výuky a vztah k samotné profesi všeobecné sestry. Dosažení hlavního cíle jsme docílili pomocí zvolených dílčích cílů.

Získané výsledky jsou interpretovány v praktické části bakalářské práce. Výsledků jsme docílili pomocí zvolené kvalitativní metody výzkumu prostřednictvím rozhovorů s pěti participanty. Soubor NLZP byl vybrán cíleně jakožto nejpočetnější složka zdravotnického personálu a též zástupce nejintenzivnějšího kontaktu s COVID-pozitivními pacienty, jimž poskytoval odbornou zdravotnickou péči. Detailně je metodologie a další náležitosti výzkumu sepsány v praktické části práce.

V teoretické části jsou shrnuta teoretická východiska a další zvolené kapitoly. Charakterizujeme pojem „well-being“, který úzce koresponduje se zvoleným tématem. Následuje kapitola zabývající se vysvětlením termínu „postoje života“. Též stručně prezentujeme přehledný souhrn o onemocnění COVID-19. Dále se zaměřujeme na charakteristiku témat shodujících se se zvolenými dílčími cíli – distanční výuka, vztahy ve společné domácnosti, profese všeobecné sestry. Definujeme taktéž psychohygienu, která se shoduje se závěrem práce.

Rešerše bakalářské práce byla zpracována pod záštitou Státní vědecké knihovny v Plzni, jenž byla doplněna o vlastní rešerši na základě vyhledávání dle zvolených klíčových slov a included kritérií. Informace jsme též čerpali z odborných článků a studií převážně z databází PubMed, UpToDate, Nature Medicine, Medvik či Google Scholar. Veškeré použité zdroje byly ocitovány dle pravidel citační normy ISO690. V bakalářské práci jsou abecedně seřazeny a publikovány v seznamu literatury.

Bakalářská práce je určena čtenářům jakožto nahlédnutí do poskytování zdravotnické a ošetrovatelské péče během pandemické vlny COVID-19 očima všeobecných sester a jejich současnému vnímání postojů k vybraným oblastem života během poskytování péče COVID-pozitivním pacientům a srovnání po uplynutí pandemické vlny s dlouhodobým odstupem.

„Ošetrovatelská profese si zaslouží uznání, a to nejen v časech krize.“ (Krátká, 2022).

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Zvolené téma bakalářské práce bylo vybráno z důvodu masivního dopadu nové kovidové pandemie na celý svět. COVID-19 je považováno za vysoce infekční onemocnění, které je způsobováno koronavirem SARS-CoV-2. Je důležité prozkoumat vliv pandemické vlny na psychosociální faktory zdravotnického personálu, který bezprostředně poskytoval péči COVID-pozitivním pacientům v akutní krizové situaci celosvětové pandemie. Bakalářská práce tohoto námětu by měla být použita k objasnění a pochopení těchto působení.

2 TERMÍN „WELL-BEING“

Pojem „well-being“ označuje stav, kdy jedinec prožívá pozitivní emoce, je spokojen s životem, má pocit smysluplnosti a účelu života, a je schopen se účinně vyrovnávat s náročnými krizovými situacemi. Za nejbližší český ekvivalent je označován „blahobyt.“ Koncept well-beingu je často rozdělován na dvě hlavní složky: subjektivní well-being a psychologický well-being (Diener, 2018).

Subjektivní well-being se týká hodnocení kvality vlastního života zahrnujícího jak kognitivní hodnocení – například spokojenost se životem, tak afektivní složku – časté prožívání pozitivních emocí a málo negativních emocí (Diener, 2018; Steptoe, 2015).

Psychologický well-being se zaměřuje na hlubší rozměry osobního růstu, smyslu života, autonomie, seberealizace a zvládnání vztahů s ostatními (Diener, 2018; Ryff, 2018).

Výzkumy potvrzují, že well-being je významně ovlivněn mnoha faktory, včetně genetických faktorů, životních událostí, osobnostních rysů, sociálního prostředí a zdravotního stavu (Abdullahi, 2020).

2.1 Well-being všeobecných sester

Well-being, neboli pohoda neboli blahobyt, je důležitým ukazatelem kvality života a profesionálního fungování zdravotnických pracovníků, včetně všeobecných sester. Všeobecných sester se well-being týká nejen ohledně jejich pracovního prostředí a interakcí s pacienty a multidisciplinárním týmem, ale také jejich osobního života (Ross, 2017).

Profesní well-being sester je úzce spjat s kvalitou poskytované péče, patientské spokojenosti a bezpečností pacientů. Když se sestry cítí dobře, jsou více schopny poskytovat vysoce kvalitní odbornou péči (Kieft, 2014).

Na druhou stranu syndrom vyhoření, který může být důsledkem stresu z práce, nadměrné pracovní fyzické i psychické zátěže nebo nedostatečné podpory, může negativně ovlivnit well-being sester a snížit kvalitu péče, kterou poskytují (Dall’Ora, 2015).

Z toho vyplývá, že podpora well-beingu sester je klíčová pro účinnost a kvalitu zdravotnických služeb. To zahrnuje poskytování podpůrných pracovních podmínek, jako je úměrná pracovní zátěž, dobré vztahy s kolegy a vedoucími pracovníky, možnosti profesního rozvoje a růstu a efektivní mechanismy pro zvládnání stresu (Labrague, 2018).

2.2 Well-being všeobecných sester během pandemie COVID-19

Pandemická vlna COVID-19 měla hluboký dopad na zdravotnický personál po celém světě, včetně všeobecných sester. Působení v první linii stran péče o pacienty postiženými virem SARS-CoV-2 představovala pro všeobecné sestry značný zdroj akutního stresu a mohla negativně ovlivnit jejich well-being (Labrague, 2020; Magerčiaková, 2023).

Mnoho studií ukázalo, že sestry během pandemie COVID-19 hlásily vyšší míru úzkosti, stresu a příznaků syndromu vyhoření. Byly konfrontovány s rizikem nákazy, nadměrnou pracovní zátěží, nedostatkem ochranných prostředků a psychickou nejistotou. To vše mělo dopad na jejich psychické zdraví a well-being (Leng, 2021; Barelo, 2020).

Nicméně, výzkumy a studie též ukázaly, že všeobecné sestry, které měly přístup k podpoře a zdrojům pro zvládání stresu, jako je například psychologické poradenství nebo podpůrné skupiny, měly lepší schopnost vyrovnat se s těmito náročnými podmínkami a udržet svůj well-being na příznivé rovině (Blake, 2020).

Dané studie jsou zahrnuty v referencích této bakalářské práce a byly našimi teoretickými východisky.

3 TERMÍN „POSTOJE ŽIVOTA“

Termín „postoj“ z psychologického hlediska vyjadřuje určitý vztah člověka k jinému člověku či jevu, předmětu. Většina postojů je získaných, nicméně své zastoupení mají i postoje vrozené. Postoje získáváme pomocí své vlastní či zprostředkované zkušenosti s danými objekty. Charakteristicky jsou relativně stabilní a trvalé. V běžném životě se obvykle nemění (Studium Psychologie, 2020; Švamberk, 2020; Hayes, 2021; Hartl, 2015).

Funkce zmíněných postojů lze rozdělit do následujících pěti skupin. První funkcí jsou instrumentální postoje, které pramení z praktických či utilitárních důvodů. Týká se to tedy složek, při nichž hledíme na případný prospěch (např. sociální výhody). Druhou funkcí jsou kognitivní neboli poznávací postoje, kterými si lidé tvoří názor na svět a pomocí kterých zpracovávají informace. Třetí funkcí jsou hodnotové postoje vyjadřující hodnoty, sebepojetí. Zaměřují se na hlubší orientaci a jejich případná změna je velice náročná. Čtvrtou funkcí postojů je funkce ego-obranná, jež člověka ochraňuje před anxiétou a devalvací ega. Poslední pátou funkcí tvoří sociálně adjustační postoje. Tyto postoje dodávají člověku celkový pocit, že je součástí jisté sociální skupiny (Studium Psychologie, 2020; Švamberk, 2020; Hayes, 2021; Adler, 2020; Výrost, 2008; Nakonečný, 2009).

Postojům lze též přiřadit následující tři složky. Počínající složkou je část kognitivní, která utváří člověku názor na danou situaci, objekt, předmět. Je založena na veškerých informacích, které doposud člověk o věci získal a také na rozumových úvahách. Druhou složku tvoří složka emocionální, jenž se zaměřuje na citový vztah k danému objektu. Zahrnuje pozitivní aspekty, jako jsou přátelství, radost, oddanost či negativní aspekty jako jsou nechuť, nenávisť. Poslední složkou je část konativní vyjadřující chování vůči objektu. Může se jednat ve prospěch objektu nebo naopak proti němu. (Studium Psychologie, 2020; Švamberk, 2020; Hayes, 2021; Adler, 2020; Výrost, 2008; Nakonečný, 2009).

Jak již bylo zmíněno, postoje jsou většinou stabilizované, nicméně hlavními možnými regulačními prostředky jsou persvaze (přesvědčování) a výrazná korektivní zkušenost (např. krizová situace, psychický otřes). Mezi faktory změn lze zařadit věrohodnost zdrojů informací (např. expert v dané oblasti), strukturu, styl a obsah získaných informací (např. racionální fakta a argumenty), informační kanál (např. osobní zkušenost, mluvené či psané slovo), příjemce informací (např. zajímavé téma). Obecně platí, že lidé s vyšším stupněm inteligence budou k přesvědčení vyžadovat jasná fakta a oboustrannou argumentaci (Studium Psychologie, 2020; Švamberk, 2020; Hayes, 2021; Hartl, 2015)

Postoje života lze identifikovat dle stanovených škál. „Pro měření postojů bylo vytvořeno mnoho metod, k nimž patří Likertova škála, sémantický diferencál, sociometrie, Bogardova škála sociální vzdálenosti a analýza rozhovoru.“ (Hayes, 2021)

4 COVID-19

Onemocnění virem COVID-19 se vyskytuje v povědomí veřejnosti od listopadu roku 2019. Jedná se o vysoce infekční onemocnění způsobené koronavirem SARS-CoV-2. Laboratorní analýza genomu (veškeré genetické informace) potvrzuje, že SARS-CoV-2 je nadstandardně přizpůsoben lidským receptorům, což vede ke snadné nákaze člověka (Hu, a další, 2021; Dlouhý, a další, 2020; Trojánek, a další, 2020; WHO, 2022; Yesudhas, a další, 2021).

Hlavní způsob přenosu viru COVID-19 je cesta kapénková. Jedná se o přenos respiračních patogenů skrz kapénky (drobné jemné kapalné částičky) mezi nakaženým a zdravým organismem. Příkladem jsou kapénky slin, nosního sekretu, sputa šířící se do okolí při kýchnutí, kašlání, zpívání či samotné řeči a dýchání. Jejich dosah se udává až 8 metrů, proto jsme se během covidu setkávali s nutností užívání četných bariérových pomůcek. Pro nákazu nového jedince je nutné, aby infikované kapénky byly vdechnuty ústy či nosem, či aby pronikly skrze oční sliznici (Hu, a další, 2021; Dlouhý, a další, 2020; Yesudhas, a další, 2021).

Klinicky se onemocnění virem COVID-19 projevuje velmi rozmanitě. Zaznamenány jsou případy průběhů od asymptomatických přes mírná až po velice kritická končící smrtí nemocného. Mezi klasické klinické příznaky, které koronavirus způsobuje lze zařadit subfebrilie a febrilie, únavu, slabost, suchý dráždivý kašel, dušnost až ARDS (Acute Respiratory Distress Syndrome, syndrom akutní dechové tísně). Také se u pacientů objevují bolesti svalů a hlavy, nauzea, zvracení, průjem. Při progresi onemocnění či závažném proběhu infekce se objevuje pneumonie, renální selhání až smrt. Nespecifické klinické projevy jsou kýchnutí, rýma, bolest v krku. Častým příznakem je též ztráta nebo porucha chuti či čichu (Hu, a další, 2021; Dlouhý, a další, 2020; WHO, 2022).

V lednu roku 2020 byl stanoven protokol o diagnostice a preventivním testování SARS-CoV-2 pod záštitou Světové zdravotnické organizace. Od této doby ovšem bylo stanoveno více testovacích metod a protokolů s přímo úměrně probíhajícími výzkumy a studii. Metoda přímé detekce viru zkoumá přítomnost virové RNA ve stěrech ze sliznice dutiny ústní a nosu (Příloha č. 3 – odběrová sada), čehož lze dosáhnout pomocí reverzní transkripci a polymerázové řetězové reakci (značeno: qRT PCR). Další možností je průkaz antigenu (bílkovinná část viru) s využitím imunoenzymatické reakce (Příloha č. 4 – odběrová

sada). Třetí možností průkazu onemocnění COVID-19 je nepřímá metoda zvaná průkaz protilátek v krevním séru (Dlouhý, a další, 2020; Seifert, a další, 2020; WHO, 2022).

Terapie pacientů s diagnostikovaným onemocněním COVID-19 je většinou vedena symptomaticky v závislosti na klinickém průběhu nemoci. Remdesivir je širokospektré antivirotikum indikované u středních a závažných průběhů onemocnění COVID-19 s žádnou či nízkou potřebou oxygenoterapie. Do skupiny antivirotik se též řadí účinná látka molnupiravir, která je indikována k terapii COVID-19 pozitivních pacientů s faktory (např. BMI > 35 kg/m², chronické onemocnění ledvin, jater, plic, DM, imunodeficit, imunosuprese, trombofilní stavy, aktuálně probíhající onkologická terapie) vysokého rizika progresu do závažné fáze onemocnění s již prokázaným mírným či středně těžkým průběhem infekce (Hu, a další, 2021; Dlouhý, a další, 2020; WHO, 2022).

Základem profylaxe nákazy a šíření choroby COVID-19 jsou nefarmakologické režimové preventivní zásady, jelikož farmakologická prevence není nyní známá. Mezi zmíněné postupy řadíme důkladné dodržování hygieny (opakované mytí rukou mýdlem a ošetření dezinfekcí, omezit dotyk očí, nosu a dutiny ústní, při kašli a kýchní používání kapesníku, nošení respirátorů a dalších ochranných pomůcek) a držet společenský odstup. Dále bylo vyvinuto několik typů vakcín proti infekci virem SARS-CoV-2. O aktuálních doporučeních veřejnost informuje Ministerstvo zdravotnictví ČR a Světová zdravotnická organizace (Dlouhý, a další, 2020; Yesudhas, a další, 2021).

5 DISTANČNÍ VÝUKA

Distanční výuka, často také označovaná jako online nebo e-learning, se stala během posledních let důležitou součástí vzdělávacího systému. Je definována jako forma vzdělání, která se odehrává při fyzické nepřítomnosti studenta a učitele na stejném místě, využívající digitální technologie a internet. Tato forma vzdělání umožňuje flexibilitu, kdy a kde se studenti učí, což může být výhodné pro studenty s různými potřebami a životními okolnostmi (Moore, 2011; Kebritchi, 2017).

Distanční výuka může být realizována prostřednictvím různých platforem a nástrojů, včetně videokonferencí, virtuálních učeben, online kurzů, a sociálních médií (Tawfik, 2017).

Nicméně, distanční výuka také přináší řadu výzev. Může být obtížné udržet motivaci a seberegulaci učení bez přímého dohledu učitele. Kromě toho, technické problémy nebo nedostatečné digitální dovednosti mohou být překážkou pro účinné využití distanční výuky (Zimmerman, 2012).

Pandemie COVID-19 vedla k náhlému přechodu na distanční výuku na celém světě. I když to představovalo mnoho výzev, také to poskytlo příležitost pro inovaci a další rozvoj distančních vzdělávacích metod a nástrojů.

5.1 Distanční výuka žáků a studentů během pandemie COVID-19

Světová zdravotnická organizace (WHO) prohlásila COVID-19 za celosvětovou pandemii 11. března 2020. V reakci na tuto krizovou situaci vlády po celém světě uzavřely školy jako součást svých snah omezit šíření viru. V České republice toto omezení nastoupilo 11. března 2020, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) nařídilo uzavření všech škol a vysokých škol (WHO, 2020; MŠMT, 2020).

To vedlo k náhlému přechodu studia na distanční výuku. Učitelé, žáci a studenti museli rychle přizpůsobit své vyučovací a učební strategie tomuto novému formátu. MŠMT poskytlo řadu doporučení a zdrojů pro školy, učitele a rodiče, aby je podpořilo v této nové situaci. Byly také učiněny kroky k zajištění přístupu k digitálnímu vzdělávání pro žáky a studenty, kteří neměli doma dostupný internet nebo počítač (MŠMT, 2020).

Nicméně distanční výuka během pandemie COVID-19 představovala velké množství překážek. Někteří studenti měli potíže se seberegulací učení, zatímco učitelé čelili problémům s efektivním hodnocením práce studentů a udržováním jejich zapojení. Některé rodiny

také zaznamenaly zvýšený stres kvůli potřebě podporovat vzdělávání svých dětí doma (Bao, 2020).

Distanční výuka pokračovala až do konce školního roku 2019/2020 a pak znovu během druhé vlny pandemie na podzim a v zimě 2020. Některé školy se také rozhodly pokračovat v distanční výuce i po skončení pandemických omezení (Engzell, 2021).

6 VZTAHY VE SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI

Vztahy ve společné domácnosti mezi partnery, rodiči, dětmi a prarodiči hrají klíčovou zásadní roli v našich osobních životech. Jedná se o utváření základu našeho sociálního vývoje (Výrost, 2008; Conger, 2010; Fincham, 2010; Sroufe, 2005).

Vztahy mezi partnery jsou centrální pro celkovou rodinnou dynamiku. Publikované psychologické studie ukazují, že kvalita vztahu mezi partnery může jednoduše a značně ovlivnit celkovou rodinnou atmosféru včetně emočního a sociálního vývoje dětí. Harmonický bezproblémový vzájemný vztah mezi partnery podporuje zdravé rodinné prostředí. Konfliktní vztahy mohou naopak vést k negativním důsledkům pro všechny členy rodiny (Výrost, 2008; Conger, 2010; Fincham, 2010; Sroufe, 2005).

Při formování vztahů mezi rodiči a dětmi hraje roli nejen genetické dědictví, ale v přední řadě vzájemné interakce a zkušenosti. Vztahy mezi rodiči a dětmi jsou klíčové. Výzkumy ukazují, že faktor vztah dítěte s rodičem má silný dopad na vývoj dětského sebevědomí, sociálních dovedností a schopnosti řešit krizové stresové situace (Výrost, 2008; Conger, 2010; Fincham, 2010; Sroufe, 2005).

Vztahy s prarodiči jsou také důležité pro rodinný život. Prarodiče často poskytují emocionální podporu a mohou hrát klíčovou roli v předávání kulturních a rodinných hodnot. Zvláště v multigeneračních domácnostech mohou být prarodiče důležitým zdrojem stability a kontinuity (Výrost, 2008; Conger, 2010; Fincham, 2010; Sroufe, 2005).

„Je velmi důležité mít někoho, za nímž je možné zajít ve chvílích, kdy je člověku do breku, a také se s ním podělit o své úspěchy a radostné momenty. Svěřená bolest je potom poloviční a svěřená radost dvojnásobná.“ (Honzák, 2015).

„Krise ještě více odhalila problémy spojené s obtížným sladčováním práce ve zdravotnictví a péče o vlastní rodinu. Skoro třetina zdravotnic má děti do 12 let. Uzavření škol a školek, spolu s doporučením nevyužívat péče prarodičů, jelikož patří do rizikové věkové skupiny, postavilo mnoho zdravotních sester a lékařek před otázku, zda dát přednost svým pacientům nebo rodině.“ (Pospíšilová, 2021)

7 PROFESE VŠEOBECNÉ SESTRY

Dle Staňkové je ošetrovatelství multidisciplinární vědní disciplínou založenou na samostatnosti sestry a současné týmové spolupráce s lékařem a dalšími odbornými pracovníky. Vykonávání profese všeobecné sestry vyžaduje znalost a praktickou schopnost aplikace nejnovějších výsledků výzkumů. Moderní ošetrovatelství vychází z vlastní koncepce. Poskytování ošetrovatelské péče je realizováno pomocí zásad ošetrovatelského procesu (Plevová, 2018).

Všeobecná sestra je profese regulovaná, což znamená, že k jejímu výkonu je nutné splňovat zákonem daný stupeň vzdělání a další požadavky. Legislativní stránka věci je bezpodmínečně nutná pro výkon povolání, nicméně nesmírně důležitou složku tvoří psychologické předpoklady – aspekty, jimiž by měla všeobecná sestra disponovat (Plevová, 2018).

7.1 Regulace profese

Povolání všeobecné sestry je regulovaná profese v oblasti zdravotnictví. Role všeobecné sestry se vyvíjela po mnoho let a nyní zahrnuje širokou škálu klinických a manažerských úkolů. Tato profese je definována zákony a etickými pokyny, které stanoví minimální standardy odborné praxe a chování. Dodržování těchto pravidel je nezbytně nutné pro poskytování komplexní holistické péče o pacienty (Jarošová, 2018).

V rámci profese všeobecné sestry je důležitá i kontinuální odborná příprava a vzdělávání. V České republice je toto regulováno zákonem č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, který stanoví požadavky na získání odborné způsobilosti, včetně absolvování akreditovaného studijního programu a úspěšného složení státní zkoušky (Zákony pro lidi, 2023; MZČR, 2018).

Profese všeobecné sestry je také regulována na mezinárodní úrovni. Například Světová zdravotnická organizace (WHO) a Mezinárodní rada sester (ICN) poskytují pokyny pro praxi sester, včetně standardů péče, etiky a vzdělávání. Po splnění kvalifikačního vzdělání existuje řada možností v rámci povinného celoživotního vzdělávání, do kterého se řadí vzdělávání postkvalifikační, specializační či certifikované. Povinností všeobecné sestry je udržovat své znalosti a dovednosti na úrovni nejnovějších vědeckých poznatků, a to i v rámci samostudia (Magerčiaková, 2023).

7.2 Psychologické aspekty

Všeobecné sestry se ve své profesi během probíhající praxe setkávají s mnoha psychicky náročnými výzvami, jež mohou ovlivnit jejich osobní pohodu a tím i schopnost poskytování kvalitní ošetrovatelské péče. Stres a syndrom vyhoření jsou u všeobecných sester obzvláště časté, často z důvodu kombinace fyzické náročnosti práce, emočních výzev péče o nemocné a umírající a stále rostoucího tlaku na efektivitu a produktivitu ve zdravotnictví. Soucit a empatie jsou klíčové pro poskytování kvalitní péče o pacienty, ale mohou být ohroženy vysokou úrovní stresu a vyhoření (Sinclair, 2017; Ondriová, 2021; Plevová, 2018).

„Mezi předpoklady pro výkon povolání sestry patří nejen odbornost, ale také lidský přístup a empatie. Od sestry se očekává cílevědomost, diskrétnost, důvěryhodnost, kolegialita, láska k nemocnému člověku, nezištnost, obětavost, ohleduplnost, zodpovědnost, ochota, optimismus, poctivost, radost, sebeovládání, sociální citění, spolehlivost, taktnost, trpělivost, tvořivost, vlídnost a velkorysost (Kutnohorská, 2007). Mellanová (2017) řadí mezi předpoklady sestry i emocionální stabilitu, preferenci potřeb jiných, tolerantnost, adaptibilitu, autonomii, schopnost spolupráce, přiměřené sebehodnocení, schopnost nést zodpovědnost za druhé, přátelskost, spontánnost, kreativitu, harmonické vztahy a další. Zacharová (2016) uvádí jako osobnostní předpoklady sestry dostatečné hodnocení a sebehodnocení, pochopení problémů pacientů a kolegů, tvůrčí přístup, schopnost empatie, vyrovnanou osobnost s vhodným vystupováním, osobnostní zralost, charakterové vlastnosti jako smysl pro povinnost, odpovědnost, zájem a vztah k lidem.“ (Magerčiaková, 2023)

8 PSYCHOHYGIENA

Termín „psychohygienu“ je vědní obor a nauka o ochraně a upevňování psychického zdraví a zvyšování odolnosti jedince vůči nepříznivým vlivům. Bývá charakterizována pojmem „duševní hygiena.“ Jedná se o soubor návodů, jak cíleně upravovat životní styl, podmínky a prostředí, aby se co nejvíce zabránilo škodlivým vlivům a co nejvíce posilovala duševní kondice a rovnováha. V ideálním případě za dodržování všech doporučení zásad správné psychohygieny lze předcházet psychickým potížím. Případně psychohygienu poskytuje návod, jak přítomné duševní potíže nejlépe zvládat (Hájek, 2012; Kebza, 2012; Honzák, 2022; Dlabal, 2021; Vágnerová, 2014).

Jedná se o prevenci psychosomatických a psychických chorob, zaměření se na profesní úspěšnost a výkonnost, udržování a upevňování sociálních vazeb, zvyšování subjektivní pohody a spokojenosti. Je dáno, že stabilní vyrovnaný jedinec má schopnost vyšší koncentrace stran své práce i osobního volna pro odpočinek a relaxaci. Též je potvrzeno, že psychicky zdravý člověk pozitivně působí na okolí a je jím lépe vnímán. Platí, že duševně vyrovnaný člověk prožívá negativní citová vypětí pouze v minimální míře a sporadicky (Hájek, 2012; Kebza, 2012).

Mezi primární opatření psychohygieny lze zařadit odstraňování negativních společenských jevů, poskytnutí pomoci ohroženým osobám, současná dostačující fyzická i psychická zdatnost, pěstování a rozvoj vlastností charakteristických pro duševní zdraví, sociální interakce s přáteli, zdravý režim dne, dostatek spánku, vyvážená strava a správná životospráva (Hájek, 2012; Kebza, 2012).

Zvláště důležité zaměření se na zásady psychohygieny nastává v případě pocíťování příznaků syndromu vyhoření (burn-out) – například deprese, poruchy soustředění a paměti, únava, obecná nespokojenost, potíže se spánkem, podrážděnost (Honzák, 2022; Hájek, 2012; Kebza, 2012).

„It is imperative that resources are invested in order to significantly promote the mental health of these frontline professionals, both in terms of research, prevention and treatment.” (Ornell, 2020).

PRAKTICKÁ ČÁST

9 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Hlavní výzkumný problém zkoumá skutečnost, jak pandemie COVID-19 a následné období ovlivnilo postoje zdravotnického personálu k vybraným oblastem života. Zdá se, že pandemie a její následky mají významný dopad na zdravotnické pracovníky, což ovlivňuje nejen jejich profesní život, ale také osobní a sociální sféru. Tento výzkum bakalářské práce se zaměřuje na postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života, jako je pracovní zátěž, psychické zdraví, rodinný život a sociální interakce, jak se změnil během pandemie COVID-19 a po jejím skončení. Práce pomocí rozhovorů s všeobecnými sestrami, v minulosti působících na covidovém oddělení, identifikuje hlavní výzvy a problémy, se kterými se zdravotníci setkávají, a nabízí doporučení pro zlepšení jejich situace. Specifickými výzkumnými otázkami jsme zvolili problematiku spojení práce všeobecné sestry na covidovém oddělení s domácí výukou dětí spojenou s paralelně probíhající distanční výukou žáků a studentů, vztahů ve společné domácnosti a preferenci v profesi všeobecné sestry dále pokračovat i po zkušenosti s krizovou situací jako byla pandemie COVID-19.

10 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

10.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem realizovaného výzkumu je popsat zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a tím ovlivnění běžných součástí života jako jsou vztahy ve společné domácnosti, domácí výuka dětí stran distanční výuky a vztah k samotné profesi všeobecné sestry.

10.2 Dílčí cíle

10.2.1 Dílčí cíl č. 1

Popsat, jaká je zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a paralelní distanční výukou jejich dětí.

10.2.2 Dílčí cíl č. 2

Zmapovat, jak práce všeobecných sester na covidovém oddělení ovlivnila jejich vztahy ve společné domácnosti.

10.2.3 Dílčí cíl č. 3

Analyzovat, zda po zkušenosti s prací na covidovém oddělení všeobecné sestry jednoznačně chtěly pokračovat ve své profesi.

10.3 Hlavní výzkumná otázka

Jak ovlivnila zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení běžné součásti života jako jsou vztahy ve společné domácnosti, domácí výuka dětí stran distanční výuky a vztah k samotné profesi všeobecné sestry?

10.4 Výzkumné otázky

10.4.1 Výzkumná otázka č. 1

Jaká je zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a paralelní distanční výukou jejich dětí?

10.4.2 Výzkumná otázka č. 2

Jak práce všeobecných sester na covidovém oddělení ovlivnila jejich vztahy ve společné domácnosti?

10.4.3 Výzkumná otázka č. 3

Jak ovlivnila zkušenost práce na covidovém oddělení pohled všeobecných sester na pokračování ve své profesi?

METODIKA KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

10.5 Metodologie výzkumu

Záměrně jsme zvolili soubor pěti všeobecných sester, které v období pandemie COVID-19 pracovaly na covidových odděleních a po uzavření těchto pracovišť se navrátily do svých původních kmenových pracovišť, kde pracují do současné doby. Kvalitativní výzkum jsme realizovali pomocí polostrukturovaných retrospektivních rozhovorů s předem připravenými otázkami, které jsme stanovili na základě dílčích cílů. Po udělení souhlasu od participantů byly rozhovory nahrávány na diktafon a následně přepsány do aplikace Microsoft Office Word. V kapitole prezentace a interpretace výsledků jsou získané informace zaznamenány do přehledných tabulek.

10.6 Charakteristika sledovaného souboru

Výběr participantů pro výzkum bakalářské práce byl záměrný. Základním included kritériem byl souhlas a ochota se rozhovoru účastnit. Všichni participantů dobrovolně podepsali informovaný souhlas s výzkumem, jenž je k dispozici k nahlédnutí v příloze (Příloha č. 1). Dalším kritériem pro zahrnutí participantů do výzkumu bylo vykonávání profese všeobecné sestry. Jednalo se o záměrně vybrané všeobecné sestry, jež v době pandemie COVID-19 působily na covidových odděleních a následně po odeznění pandemické vlny se navrátily zpět do svých kmenových pracovišť, kde jejich pracovní poměr trvá do současnosti. Pro výzkumnou otázku týkající se práce na covidovém oddělení a jejím spojením s distanční výukou dětí, bylo dalším included kritériem, aby pracovníci měli alespoň jedno dítě, které v době pandemie COVID-19 bylo vzděláváno distanční výukou.

Vzorek participantů se skládá z 5 všeobecných sester – 4 ženy a 1 muž, ve věku od 29 do 45 let.

Tabulka 1 Identifikace participantů

Participant	Pohlaví	Věk	Zaměstnání
P1	Žena	29	Všeobecná sestra
P2	Žena	40	Všeobecná sestra
P3	Žena	34	Všeobecná sestra
P4	Žena	45	Všeobecná sestra
P5	Muž	33	Všeobecná sestra

Zdroj: vlastní 1

10.7 Organizace výzkumu

Výzkum bakalářské práce probíhal v období od 26. 6. 2023 do 20. 7. 2023 po záměrném vyhledání participantů na základně zvolených kritérií. Participantů byli ústně osloveni a po udělení souhlasů byly následně domluveny schůzky, během kterých probíhaly rozhovory. V příloze je přiložen seznam pokládaných otázek v průběhu rozhovoru (Příloha č. 2). Rozhovor probíhal s každým participantem individuálně dle vzájemných časových možností a pro potřeby rozhovoru byly zajištěny vhodné podmínky pro snadný průběh dotazování.

10.8 Zpracování dat

Zaznamenávání informací od participantů proběhlo po udělení souhlasu na diktafon a získaná data byla následně přepsána do textové podoby v programu Microsoft Office Word. Veškeré výrazy (slag aj.) byly ponechány pro prezentaci autentičnosti. Pro interpretaci výsledů bylo zvoleno otevřené kódování.

6 PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Po dokončení přepisu dat jsme analyzovali data a v získaných informacích vyhledávali kódy za pomoci otevřeného kódování. Presentace a interpretace je tedy členěna do jednotlivých kategorií vytvořených na základě stanovených dílčích cílů. Na dané kategorie dále navazují subkategorie dle vytvořených kódů.

Otevřené otázky polostrukturovaného rozhovoru jsou v plném znění k dispozici k nahlédnutí v příloze (Příloha č. 2).

6.1 Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky

Zdravotnický personál, včetně všeobecných sester pracujících na covidových odděleních, se během pandemie COVID-19 potýkal s mnoha výzvami. Když školy změnilly v rámci preventivních opatření systém vzdělávání na distanční výuku, znamenalo to pro rodiče (včetně těch, kteří pracují ve zdravotnictví) nutnost najít způsob, jak zvládnout realizaci domácí výuky svých dětí a zároveň i nadále plnit své pracovní povinnosti. Existuje mnoho ovlivňujících faktorů, které na vnímání této skutečnosti působilo. Jedná se o časové omezení z důvodu přesčasů a fyzickou i psychickou pracovní zátěž, což může omezovat čas a energii, kterou by zdravotníci mohli věnovat dětem stran pomoci s distanční výukou. Též vysoké pracovní nároky spolu s obavami o vlastní zdraví a zdraví svých dětí mohou zvyšovat stres a úzkost, což může mít negativní vliv na domácí výuku.

6.1.1 Subkategorie: Hlavní výzvy

Tabulka 2 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Hlavní výzvy

Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky
Subkategorie: Hlavní výzvy
P1: „Práce na covidovém oddělení byla velmi stresující už sama o sobě. Přidání distanční výuky mých dětí do mixu všeho bylo obzvláště výzvou. Hlavní výzvou bylo vyvážení mého času a energie mezi prací a rodinou. Často jsem měla pocit, že nezvládám plnit obě role tak, jak bych chtěla.“
P2: „Bylo těžké najít čas pro rodinné aktivity a vzájemnou efektivní komunikaci. Komunikace byla asi těžší, ale stále jsme se snažili být otevření a podporovat se navzájem.“
P3: „Cítila jsem se přetížena kombinací práce na covidovém oddělení a zajišťováním distanční výuky pro mé děti. Nejtěžší bylo najít rovnováhu mezi náročnými požadavky práce a potřebou být tam pro mé děti během jejich distanční výuky.“
P4: „Bylo to časově velmi náročné a vyčerpávající. Snad nejtěžší výzvou bylo zvládnout hromadu pracovních požadavků a stále poskytovat podporu svým dětem v jejich studiu, které měly ztížené probíhající distanční výukou.“
P5: „Snaha vyvážit práci na covidovém oddělení a současně pomáhat svým dětem s distanční výukou byla velmi náročná. Měl jsem pocit, že se snažím zvládnout dva plnohodnotné úvazky. Bylo potřeba zvládnout veškeré nároky a stres, který s tím byl spojen. A to já se zrovna jen tak něčím nevystresuji. Nejtěžší bylo mít dostatek energie pro všechno. Práce na covidovém oddělení vyžaduje 100% koncentraci, stejně tak distanční výuka vyžaduje trpělivost a pečlivost.“

Zdroj: vlastní 2

Participantů jako hlavní výzvy, se kterými se potýkali při kombinování práce na covidovém oddělení a distanční výuky svých dětí uvedli nedostatek času a energie tyto úkony paralelně zvládat, efektivně s dětmi komunikovat po náročných službách a regulovat stres, který z těchto dvou situací sekundárně vznikl.

6.1.2 Subkategorie: Zvládání stresu a napětí

Tabulka 3 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Zvládání stresu a napětí

Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky
Subkategorie: Zvládání stresu a napětí
P1: „Používala jsem meditaci ke zvládání stresu a napětí. S manželem jsme si objednali on-line kurzy. Ze začátku to bylo spíše z legrace, ale nakonec nám to opravdu pomohlo.“
P2: „Snažila jsem se nalézt čas na relaxaci a odpočinek, kdykoli to bylo možné. Také mi pomohlo mluvit o svých zkušenostech s ostatními. Moje kolegyně z covidového oddělení bydlí ve stejné vesnici jako já, tak jsme do práce a z práce jezdily společně jedním autem a komunikace s ní byla pro mě jako ventil.“
P3: „Pracovala jsem na tom, abych si našla čas sama pro sebe, kdy jsem mohla relaxovat a nabrat síly. Nejčastěji to bylo asi při svíčke s nějakou knihou a dobrou kávou. Také mi pomohla podpora rodiny a přátel.“
P4: „Už pár let cvičím jógu, tak jsem se vždy na hodinku zavřela do obýváku a byla jsem jen sama se sebou.“
P5: „Pro relaxaci mi obecně pomáhá aktivní odpočinek, takže to pro mě znamenalo jezdit do práce na kole a při jízdě jsem si vždy vyčistil hlavu mezi střídáním covidového oddělení a věnování se svým dětem stran distanční výuky.“

Zdroj: vlastní 3

Participantů jako formy zvládání stresu a napětí spojeném s paralelním zvládáním práce na covidovém oddělení a distanční výuky svých dětí uvedli jak aktivní, tak pasivní formy odpočinku a relaxace. Zmínili jógu, meditaci, jízdu na kole, čtení knihy a čas strávený s rodinou a přáteli.

6.1.3 Subkategorie: Strategie a zdroje

Tabulka 4 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Strategie a zdroje

Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky
Subkategorie: Strategie a zdroje
P1: „Naše rodina se stala týmem. Rozdělili jsme si odpovědnosti a pomáhali jsme si navzájem, jak nejlépe jsme mohli.“
P2: „Vytvořili jsme z naší lednice plánovací nástěnku – moje služby, manželovo povinné video meetingy a rozvrhy distančních výuk našich dětí. Máme tři děti, takže komunikace a plánování se staly klíčovými nástroji ke zvládnutí těchto dvou náročných situací.“
P3: „Snažila jsem se držet pevný harmonogram a delegovat úkoly tam, kde to bylo možné.“
P4: „Musela jsem se naučit lépe organizovat svůj čas. Také mi pomohl systém podpory, který jsem si vytvořila s rodinou a přáteli.“
P5: „Používal jsem plánování a organizaci pro zvládnutí všech úkolů. S partnerkou jsme si založili v telefonech sdílený diář.“

Zdroj: vlastní 4

Participantů v rozhovoru uvedli strategie a zdroje, které užívali ke zvládnutí práce na covidovém oddělení s paralelní výukou svých dětí. Označili důležitost plánování a organizování svého času a pomoci od partnerů, rodinných členů a přátel.

6.1.4 Subkategorie: Role a podpora rodinných členů

Tabulka 5 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Role a podpora rodinných členů

Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky
Subkategorie: Role a podpora rodinných členů
P1: „Můj manžel byl skvělý. Byl mojí oporou a měl hlavní roli v distanční výuce našich dětí. Bez něj by to bylo mnohem těžší.“
P2: „Manžel byl rozhodně neocenitelný. Převzal mnoho rodinných povinností a stal se podporou pro naše děti během distanční výuky. Kromě pár povinných on-line schůzek měl flexibilní pracovní dobu, takže byl nápomocný našim dětem, když jsem byla v práci a jakmile jsem dorazila domů, zasedl k počítači a já převzala starost o děti. Takže naše role se krásně střídaly.“
P3: „Ze začátku nám to s partnerem vůbec nešlo. On taky pracuje ve zdravotnictví, takže tíhu pandemie pocítil podobně jako já. Nicméně máme velké štěstí, že bydlíme ve dvougeneračním domku s mými rodiči, kteří nám podali pomocnou ruku a v mnoha ohledech starost o děti dobrovolně převzali.“
P4: „Tíha covidových služeb byla opravdu veliká, takže jsem nesmírně vděčná za svou rodinu, která při mně stála. Obě děti už jsou na druhém stupni základní školy, takže jsou již samostatnější, ale stále potřebovaly velkou dávku podpory a pomoc při učení. Společně jsme to zvládli, ale mít menší děti, tak si to nedokážu představit.“
P5: „Moje partnerka byla velkou oporou a hrála klíčovou roli v péči o děti, když jsem byl v práci. Začátkem září budeme mít svatbu, tak to je výsledek toho, že jsme to společně zvládli.“

Zdroj: vlastní 5

Participantů hodnotili své partnery a další členy domácnosti velmi pozitivně a vážili si jejich pomoci a nebojácného zapojení do této situace.

6.1.5 Subkategorie: Postoj

Tabulka 6 Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky - Postoj

Kategorie: Domácí výuka dětí v rámci distanční výuky
Subkategorie: Postoj
P1: „Tato zkušenost mi dala nový respekt k práci ve zdravotnictví a také ukázala význam a hodnotu distanční výuky. Obě děti chodí do stejné školy a přišlo mi, že se toho učitelé chopili statečně a snažili se dětem učivo předat s velkou trpělivostí a pílí.“
P2: „Pandemická vlna mi ukázala důležitost mé práce jako sestry, ale také potřebu lepší podpory pro pracovníky ve zdravotnictví, kteří jsou zároveň rodiči.“
P3: „Tato zkušenost mě utvrdila v tom, že moje práce je důležitá, ale také mi ukázala, jak náročné může být zvládnout všechno najednou, když se situace zkomplikuje. Jsem ráda, že je distanční výuka za námi.“
P4: „Tato zkušenost mě utvrdila v tom, že práce v zdravotnictví je nesmírně důležitá a náročná. Také mě přiměla přehodnotit distanční výuku a vidět její výhody i nevýhody. Všechno má svou kladnou i zápornou stránku.“
P5: „Tato zkušenost mi dala větší ocenění pro práci, kterou děláme jako zdravotníci, ale také mi ukázala, jaký tlak distanční výuka klade na rodiče. Nebylo to jednoduché období.“

Zdroj: vlastní 6

Pandemií COVID-19 se dle participantů změnil postoj k samotnému zdravotnictví a distanční výuce. Udávají zvýšení respektu ke své profesi. Též zhodnotili distanční výuku jako těžkou situaci, která měla ovšem pozitivní i negativní oblasti.

6.2 Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti

Zkoumali jsme, zda práce všeobecné sestry na covidovém oddělení měla dopad na její partnerský a rodinný vztah ve společné domácnosti. Zvýšená míra distresu a úzkosti může vést k vyšší míře konfliktů v domácnosti či napětí ve vztahu. Časté dlouhé služby mohly mít za následek snížení času stráveného s partnerem a tím sekundární ovlivnění kvality vzájemného vztahu. Dalšími možnými rizikovými faktory bylo vystavení riziku nákazy a tím vyvolané obavy a vlastní zdraví a zdraví své rodiny.

6.2.1 Subkategorie: Změny v dynamice

Tabulka 7 Vztahy ve společné domácnosti - Změny v dynamice

Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti
Subkategorie: Změny v dynamice
P1: „Vztahy v rodině byly chvílemi napjaté, protože jsem nebyla schopná věnovat se jim tolik, kolik bych chtěla. Ale myslím, že nás to také sblížilo, protože jsme museli spolupracovat a podporovat se navzájem.“
P2: „Bylo těžké najít čas na kvalitní trávení času spolu. Víceméně jsme situaci zvládli, ale o kvalitním společně stráveném času se mluvit nedá.“
P3: „Práce na covidovém oddělení určitě zatížila naše rodinné vztahy. Měla jsem méně času a energie pro rodinu, což vyústilo v pár nepříjemných chvil.“
P4: „Práce na covidovém oddělení byla náročná na naše rodinné vztahy. Bylo těžké najít čas pro rodinné aktivity a komunikaci. Komunikace byla těžší, ale stále jsme se snažili být otevření a podporovat se navzájem.“
P5: „Během mého působení na covidovém oddělení jsem trávil méně času s rodinou, což vedlo ke zvýšenému napětí všech stran. Na druhou stranu jsme se to snažili brát jako záťažovou zkoušku pro naši rodinu. Tu mohu teď zpětně ohodnotit jako úspěšnou.“

Zdroj: vlastní 7

Participanti jednoznačně uvedli, že během pandemické vlny nastaly změny v dynamice rodinných vztahů. Uváděli zvýšenou frekvenci napjatých chvil a nedostatek kvalitně stráveného společného času. Na druhou stranu vnímali podporu od rodiny a všichni si uvědomovali závažnost situace, kterou se snažili společně zvládat.

6.2.2 Subkategorie: Komunikace a interakce

Tabulka 8 Vztahy ve společné domácnosti - Komunikace a interakce

Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti
Subkategorie: Komunikace a interakce
P1: „Musela jsem být kreativní v způsobech, jak udržovat vztahy s rodinou. Spoléhala jsem se na telefonické hovory, videohovory a jiné digitální nástroje. Máme velkou rodinu o mnoha členech a před pandemií jsme byli zvyklí se všichni pravidelně scházet.“
P2: „Používala jsem technologie pro komunikaci a snažila se věnovat kvalitní čas rodině, kdykoli to bylo možné.“
P3: „Jako rodina jsme se museli adaptovat a být flexibilní. Více jsme spoléhali na podporu rodiny a přátel. Nejvíce nám byli oporou mí rodiče, kteří bydlí ve stejném domě. Byli nám oporou po všech směrech a vyústilo to v pocit, že si jich musíme více vážit.“
P4: „Setkali jsme se jako rodina s mnoha nepříjemnými chvílemi, ale přišlo mi, že jsme při celé situaci drželi pospolu jako tým.“
P5: „Snažil jsem se komunikovat s rodinou přes technologie, aby byla zachována určitá úroveň interakce během nekonečných přesčasů. Během přestávek jsem partnerce zavolal, případně objednal domů donášku hotového jídla či potravin, abych jí alespoň minimálně ulehčil.“

Zdroj: vlastní 8

Z důvodu preventivních opatření byli účastníci nuceni komunikovat se vzdálenější rodinou skrz mobilní telefony a další komunikační platformy. V blízkém rodinném kruhu aplikovali flexibilní postupy a snažili se při řešení situací během pandemické vlny postupovat týmově.

6.2.3 Subkategorie: Strategie a zdroje

Tabulka 9 Vztahy ve společné domácnosti - Strategie a zdroje

Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti
Subkategorie: Strategie a zdroje
P1: „Pandemie nás jako rodinu posílila. Prošli jsme těžkými časy, ale nakonec jsme byli silnější. Hlavní strategií bylo nepřerušit kontakt, takže telefonáty a SMS byly na denní bázi ve velkém zastoupení.“
P2: „Bylo těžké zvládnout všechno, co práce na covidovém oddělení vyžadovala, aniž by to ovlivnilo naše rodinné vztahy. Ze začátku to tak nevypadalo, ale teď s odstupem můžu říct, že si myslím, že nás to ve finále sblížilo.“
P3: „Po skončení pandemické vlny jsme jako rodina našli nové způsoby, jak komunikovat a podporovat se navzájem, což nám pomohlo posílit naše vztahy. Strategie během pandemie COVID-19 byly často spontánní a vytvořené „na koleni,“ ale asi fungovaly.“
P4: „Práce na covidovém oddělení nám přinesla určité napětí, ale také nás to sblížilo, protože jsme si uvědomili, jak je naše rodina pro sebe navzájem důležitá. Přerušování rodinných pout, hádky a konflikty byly to poslední, co bychom při už tak náročné situaci potřebovali.“
P5: „Potíže, které nastaly, bych hodnotil spíše jako krátkodobé, vyústěné z nahromadění stresu. Nicméně řešení potíží v rodinných vztazích není nic příjemného za normální situace, natož při ztížených podmínkách prací na covidovém oddělení. Každý problém vyžadoval okamžité řešení.“

Zdroj: vlastní 9

Hlavní klíčovou strategií pro řešení rodinných problémů během pandemické vlny bylo pro participanty nepřerušování rodinných vztahů a při každém případném problému bylo nutností ihned vyhledat řešení. Participanti uvedli, že párkrát nastaly napjaté chvíle, nicméně vzájemnou podporou a komunikací bylo závěrem prohloubení a upevnění vztahů.

6.2.4 Subkategorie: Dlouhodobé dopady

Tabulka 10 Vztahy ve společné domácnosti - Dlouhodobé dopady

Kategorie: Vztahy ve společné domácnosti
Subkategorie: Dlouhodobé dopady
P1: <i>„Po uplynutí pandemické vlny jsme jako rodina vyvinuli silnější smysl pro komunikaci a vzájemnou podporu. Můj náročný pracovní harmonogram znamenal, že jsme museli najít nové způsoby, jak trávit čas společně a podporovat se navzájem, což nám pomohlo vytvořit silnější rodinné vazby. I nadále držíme při sobě a vážím si všech, kteří mi při práci na covidovém oddělení dodali podporu. Jak se říká: „v nouzi poznáš přítele.“</i>
P2: <i>„Nemít tak nápomocného manžela, hodné děti a podporu od přátel, nevím, jak bych se se vším vypořádala. Byla to velká zkouška pro naši rodinu. Paradoxně i na covidovém oddělení jsem si vytvořila přátele, se kterými se stýkám dodnes. Všechno je o lidech.“</i>
P3: <i>„I když byla pandemická vlna náročná, myslím, že nás to sblížilo jako rodinu. Naučili jsme se lépe spolupracovat a být tam jeden pro druhého. Jelikož můj partner také pracuje ve zdravotnictví, procházíme si výzvami dnes a denně. I když jsme si během pandemie prošli mnoha hádkami, kterým předcházela časový stres a psychické napětí, naučili jsme se s těmito situacemi pracovat. Nyní náš vztah hodnotím pouze pozitivně a jsem zpětně ráda, že právě on byl po mém boku během práce na covidovém pracovišti. A vážím si ho za to, že po mém boku je stále i v současnosti.“</i>
P4: <i>„Po skončení pandemické vlny jsme jako rodina museli přijít na nový způsob, jak se společně zvládat a obnovit naši rutinu. Myslím, že jsme se stali pevnější a naučili se ocenit čas, který s sebou trávíme mnohem více. Nyní od mého působení na covidovém oddělení uběhly 2 roky, takže i děti jsou zase starší a začínají se vyptávat, jak to vlastně celé bylo.“</i>
P5: <i>„Ověřili jsme si s mojí partnerkou, že se máme rádi nejen za sluníčkových podmínek. Před půl rokem jsem ji požádal o ruku a začátkem září se budeme brát. Doufám, že nás už žádná podobná situace nečeká, ale vím, že bychom to společně zvládli i podruhé.“</i>

Zdroj: vlastní 10

Pandemická vlna koronaviru rozhodně zanechala na mezilidských vztazích participantů jasný dopad. Uvádějí, že byli nuceni si projít mnoha nepříjemnými situacemi a zážitky, nicméně díky práci na covidovém oddělení si nyní více váží společně stráveného času a tato krizová situace vztahy v rodinách upevnila.

6.3 Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví

Náhlá krizová situace jako byla pandemie COVID-19 mohla mít významný dopad na následné preference zdravotníku v jejich profesi pokračovat i nadále. Pracovní zátěž, z níž vychází zvýšená míra stresu je značný rizikový faktor pro syndrom vyhoření, jímž jsou zdravotníci jakožto pomáhající profese velmi ohroženi i mimo krizové události. Chronický stres může vést k rozhodnutí změny kariéry buď v rámci zdravotnictví například z lůžkového oddělení do ambulantní péče, nebo změně profese. Také ne všichni vnírají riziko expozice viru, což může mít dopad na ochotu všeobecných sester pokračovat v této profesi. V této kategorii je dále klíčová podpora a ocenění. Důležitým faktorem je i profesionální růst a vývoj, jelikož zkušenosti získané během pandemie COVID-19 mohou posílit dovednosti a schopnosti zdravotníků, což může vést k dalším pracovním příležitostem.

6.3.1 Subkategorie: Hlavní faktory

Tabulka 11 Pokračování ve zdravotnictví - Hlavní faktory

Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví
Subkategorie: Hlavní faktory
P1: „ <i>Moje úcta ke zdravotnictví se zvýšila. Uvědomila jsem si, jak důležité je to, co děláme. Tato zkušenost mi ukázala, jak významná je moje role všeobecné sestry. Měla jsem příležitost vidět skutečný dopad své práce, což byl pocit k nezaplacení.</i> “
P2: „ <i>Uvědomila jsem si, že moje práce pro mě opravdu znamená hodně, a to mě motivovalo pokračovat. Cítím se teď více zapojena a důležitá než kdy dříve. Během práce na covidovém oddělení jsem načerpala mnoho nejen profesních zkušeností a dovedností.</i> “
P3: „ <i>Pandemie mi ukázala, jak je důležitá práce, kterou děláme ve zdravotnictví. Chvillemi náročnost práce a stresové napětí převažovalo nad hrdostí z profese, kterou vykonávám. Nicméně pocházím ze zdravotnické rodiny, tak by mi upřímně bylo i trapné během pandemie vlivem stresu odejít. Zatnula jsem zuby a zpětně jsem za to ráda.</i> “
P4: „ <i>Hlavním faktorem byla hrdost na práci, kterou jsem dělala, a podpora, kterou jsem dostávala od rodiny a přátel. I veřejnost podporovala zdravotníky, to bylo vždycky krásné a povzbuzující.</i> “
P5: „ <i>Byla to zkušenost, která mě nutila přemýšlet o tom, co to znamená být zdravotnický pracovník a jaký dopad má moje práce na lidi a společnost jako celek. Moje zkušenost s prací na covidovém oddělení mě utvrdila v tom, že i přes všechny výzvy a stres, který tato práce přináší, je to práce, kterou miluji. Medicína a ošetřovatelství jsou jako návykové látky, nicméně je tam velice tenká hranice mezi euforií a vyhořením. Je těžké udržet rovnováhu.</i> “

Zdroj: vlastní 11

Participanti jako hlavní faktory vedoucí k rozhodnutí o pokračování ve své profesi po zkušenosti s prací na covidovém oddělení uvedli hrdost na svou profesi všeobecné sestry, podporu od rodiny, přátel a veřejnosti. Též načerpali nové profesní zkušenosti.

6.3.2 Subkategorie: Postoj

Tabulka 12 Pokračování ve zdravotnictví - Postoj

Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví
Subkategorie: Postoj
P1: „Můj postoj k mé profesi se rozhodně změnil v průběhu pandemické vlny. Bylo to těžké, ale také mě to utvrdilo v tom, že je to to, co chci dělat.“
P2: „Určitě proběhlou pandemií došlo ke změně mého postoje k práci všeobecné sestry. Řekla bych, že došlo i ke změně vnímání této profese z řad veřejnosti. Mám pocit, že to, že jsme to společně překonali, pomyslně pozvedlo prestiž našeho povolání.“
P3: „Můj postoj se změnil hlavně v organizačních pohledech. Od skončení pandemické vlny se aktivně snažím o zlepšení systému podpory zdravotnických pracovníků.“
P4: „Můj postoj k naší profesi se změnil tak, že si více uvědomuji náročnost naší práce a vážím si všech zdravotníků, kteří dělají svou práci s nejlepším vědomím a svědomím. Nebyla to sranda.“
P5: „I přes všechny těžké výzvy, to je práce, kterou mám rád. Můj postoj je teď pravděpodobně uvědomělejší, než byl před koronavirovou dobou.“

Zdroj: vlastní 12

Participantů uvedli změnu svého postoje k profesi všeobecné sestry. Zmínili zvýšení prestiže povolání a vzájemného respektu mezi zdravotníky. Participant P3 se od skončení pandemie snaží o zlepšení pracovních podmínek zdravotníků.

6.3.3 Subkategorie: Pracovní působení v budoucnosti

Tabulka 13 Pokračování ve zdravotnictví - Pracovní působení v budoucnosti

Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví
Subkategorie: Pracovní působení v budoucnosti
P1: „Chci pokračovat v práci ve zdravotnictví. Během působení na covidovém oddělení, kam jsem byla vyslána, jsem se nemohla dočkat, až se vrátím zpátky na své kmenové pracoviště. Mám to tu ráda, jsem tu už několik let. Práce mě baví a máme skvělý kolektiv. Více si nemůžu přát. Pokud bych musela nebo chtěla v budoucnosti měnit oddělení, určitě by to nebylo infekční pracoviště, kde by byly podobné podmínky jako s koronavirem.“
P2: „I když to bylo náročné období, plánuji pokračovat ve své kariéře jako všeobecná sestra i nadále. Cítím, že mám ještě mnoho co nabídnout. Mám v hlavě myšlenku, že až budou děti větší, ráda bych si ještě rozšířila vzdělání.“
P3: „Chci být součástí řešení a pomoci zlepšovat zdravotnický systém, čemuž se momentálně věnuji nad rámec svého povolání na lůžkovém oddělení.“
P4: „Stále se vidím ve zdravotnictví, možná časem v jiné roli nebo na jiném oddělení, ale stále bych chtěla poskytovat péči a pomoc lidem, kteří to potřebují. Během pandemické vlny jsem si uvědomila důležitost našeho povolání a tenhle pocit ve mně zůstává dodnes.“
P5: „V budoucnu se vidím stále na jednotce intenzivní péče. Ideálně aby to nebyla covidová nebo jiná podobná jednotka. Ale i tak bychom to zase zvládli. Možná bych jednou rád vyučoval studenty, ale to musím nejdříve posbírat ještě hodně zkušeností.“

Zdroj: vlastní 13

Názor participantů na budoucí pokračování ve své profesi pandemická vlna jistě ovlivnila. Neradi by se znovu potýkali s podobnou krizovou situací, nicméně ve zdravotnictví chtějí i nadále vytrvat. Někteří uvažují o případné změně oddělení, doplnění vzdělání či předávání znalostí studentům.

6.3.4 Subkategorie: Výzvy a překážky

Tabulka 14 Pokračování ve zdravotnictví - Výzvy a překážky

Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví
Subkategorie: Výzvy a překážky
P1: „Hlavní výzvou bylo najít rovnováhu mezi prací a osobním životem, to se mi zdálo až nemožné. Ted' po zkušenosti s pandemickou vlnou si více vážím svého osobního volného času, kdy se věnuji buď jen sama sobě a svým zájmům nebo trávím čas s rodinou a přáteli.“
P2: „Největší překážkou bylo zvládnout všechny požadavky práce a zároveň být plnohodnotná máma a manželka. Volného času bylo málo, a naopak psychického stresu a fyzického vyčerpání přespříliš. Mnohokrát jsem jela z práce úplně vysílená, což se mi normálně nestává.“
P3: „Mojí klíčovou výzvou byla snaha vyvážit všechny moje role a závazky. Bylo těžké najít čas, a hlavně energii na všechno. Co se týče výhradně covidového oddělení, nejtěžší a největší výzvou pro mě byla relativně vysoká úmrtnost pacientů. Nebylo to snadné přijmout a být bezprostředním svědkem.“
P4: „Nejtěžší výzvou bylo zvládnutí fyzické a emocionální zátěže práce na covidovém oddělení. Ale cítila jsem také silnou podporu od své rodiny a kolegů, což mi pomohlo pokračovat. Pacienti na tom nebyli moc dobře, což bylo psychicky náročné, ale na druhou stranu nám to přineslo mnoho nových profesních praktických zkušeností, ze kterých čerpám dodnes.“
P5: „Před pandemií COVID-19 jsem pracoval na jednotce intenzivní péče, takže na akutní situace a závažné stavy pacientů jsem byl zvyklý. Mám pocit, že pod stresovým nátlakem dokážu pracovat s chladnou hlavou. Nicméně na covidovém oddělení byla celá situace ještě ztížená ochranným oblečením, ve kterém bylo hrozné horko a člověk měl lehce omezenou hybnost a omezené periferní vidění. Tyhle pracovní podmínky bych asi hodnotil jako velké překážky. A také mnoho přesčasových směn bylo velkou výzvou.“

Zdroj: vlastní 14

Participantů udávají mnoho výzev a překážek, se kterými se potýkali během práce na covidovém oddělení. Patří mezi ně psychické a fyzické vyčerpání, ztížená balance práce a rodinného života, úmrtnost pacientů a nutnost užívání četných ochranných pomůcek.

6.3.5 Subkategorie: Opatření a podpora

Tabulka 15 Pokračování ve zdravotnictví - Opatření a podpora

Kategorie: Pokračování ve zdravotnictví
Subkategorie: Opatření a podpora
P1: „Z hlediska opatření a podpory by bylo velmi užitečné mít více flexibilní pracovní dobu a lepší psychosociální podporu pro zdravotnický personál. To by ideálně zahrnovalo například programy zaměřené na duševní zdraví, které by nám pomohly zvládat stres a předcházet vyhoření, a také lepší systémy péče o děti pro rodiče pracující v zdravotnictví.“
P2: „Myslím, že větší podpora pro zdravotnický personál, jako jsou pružné pracovní doby, lepší podmínky a podpora psychického zdraví, by mohla pomoci sestřám pokračovat ve své profesi po zkušenosti s prací na covidovém oddělení. Větší podpora ze strany zaměstnavatelů a vlády by mohla udělat velký rozdíl ve vnímání profese.“
P3: „Věřím, že by bylo velmi užitečné aplikovat více podpory pro zdravotnický personál. V případě další krizové situace se poučit z covidové pandemie. Také bych ocenila, kdyby bylo více příležitostí pro vzdělávání a profesní rozvoj, abych se mohla dále rozvíjet a růst ve své kariéře.“
P4: „Podpora od kolegů, rodiny a komunity byla nesmírně důležitá. Myslím, že podpora ve formě péče o děti a flexibilní pracovní hodiny by byly více než nápomocné, ale těžko říct, zda je reálné něco takového zorganizovat.“
P5: „Ocenil bych například organizované team-buildingové sešlosti a akce. Myslím si, že dobrý kolektiv je velmi důležitý aspekt v odvádění profesionální práce, takže by se na tom mohlo zapracovat. Nebylo by ke škodě třeba medializovat nabídky psychologické podpory, protože věřím, že by ji mnoho zdravotníků bez ostychu využilo.“

Zdroj: vlastní 15

Participantů sdělili příklady opatření a podpory, kterou by při náročnosti své profese uvítali. Řadí se mezi ně flexibilní pracovní doba, psychosociální terapie, více příležitostí pro osobní a profesní rozvoj, pomoc s péčí o děti a organizace team-buildingových akcí.

DISKUZE

Bakalářská práce se zvoleným kvalitativním výzkumem studuje postoje zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během práce na covidovém oddělení během pandemie COVID-19 a následně po návratu do svých kmenových pracovišť. Hlavním cílem jsme zvolili popsat zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a tím ovlivnění běžných součástí života jako jsou vztahy ve společné domácnosti, domácí výuka dětí stran distanční výuky a vztah k samotné profesi všeobecné sestry. Rozhovoru se pro nasycení dat účastnilo pět participantů, jejichž charakteristika je popsána v kapitole „Charakteristika sledovaného souboru.“

Naši participanté uvedli jednoznačné ovlivnění těchto oblastí života pandemií COVID-19. Zmiňovali pocity jako náročnost práce, psychické a fyzické vyčerpání, časový nedostatek pro vlastní potřeby, stres. Podobných výsledků docílila studie „*The Psychological Impact of COVID-19 on Front Line Nurses: A Synthesis of Qualitative Evidence*“ (Huerta, 2021), která analyzovala a syntetizovala kvalitativní studie zkoumající psychologického ovlivnění sester během péče o hospitalizované COVID pozitivní pacienty. Závěrem studie uvádí, že péče sester v první linii o COVID pozitivní pacienty způsobuje úzkost, stres, sociální izolaci, depresivní symptomy, frustraci, hněv, kompulzivitu, psychosomatické příznaky a jiné. Dále uvádí, stejně jako naši participanté, že je potřeba poskytnout pracovníkům podporu ke snížení těchto psychických dopadů, zlepšit školicí programy pro budoucí pandemie a analyzovat dlouhodobé dopady. K docílení hlavního cíle jsme si zvolili následující tři dílčí cíle.

Prvním dílčím cílem bakalářské práce bylo popsat, jaká je zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a paralelní distanční výukou jejich dětí. Zjišťovali jsme, jaké byly hlavní výzvy, kterým participanté čelili, jak zvládali stres a napětí, jaké zvolili strategie a zdroje ke zvládnutí těchto situací, jaká byla role a podpora partnerů a rodiny a jak tato zkušenost ovlivnila celkový postoj k práci ve zdravotnictví a k distanční výuce. Získané výsledky shrnují tabulky č. 2-6.

Studie „*Why lockdown and distance learning during the COVID-19 pandemic are likely to increase the social class achievement gap*“ (Goudeau, 2021) se zaměřovala na zkoumání distanční výuky žáků během pandemie COVID-19. Uvádí, že je v této době vzdělávání více závislé na rodičích než na učitelích, což může být pro naše participanty problematické z důvodu enormních požadavků covidových pracovišť. Jejich multidisciplinární

výzkum tvrdí, že spoléhání na rodiče stran distanční výuky, vzdělávání prostřednictvím digitálních zdrojů a uzavírání škol značně prohlubuje akademické rozdíly.

Všichni naši participanti uvedli jako největší výzvu v paralelním zvládnání profesionální péče o pacienty na covidových odděleních a plnohodnotnému věnování svým dětem skrz distanční výuky časovou tíseň, což vedlo ke zvýšenému stresu. Tím se snažili aplikovat aktivní i pasivní formy odpočinku, plánování a organizaci času a pomoc od rodiny a přátel. Stran distanční výuky participanti uvádějí pozitivní i negativní stránky problematiky.

Druhým dílčím cílem bakalářské práce bylo zmapovat, jak práce všeobecných sester na covidovém oddělení ovlivnila jejich vztahy ve společné domácnosti. Zjišťovali jsme, jaké změny nastaly v dynamice rodinných vztahů, jak byla komunikace se členy domácnosti ovlivněna prací na covidovém oddělení, jaké strategie a zdroje využili respondenti k řešení rodinných potíží spojených s prací na covidovém oddělení a jaké dlouhodobé dopady měla práce na covidovém oddělení na rodinné vztahy. Získané výsledky shrnují tabulky č. 7-10.

Naši participanti výslovně uvádí změnu v dynamice rodinných vztahů během jejich působení na covidových pracovištích. Studie zaměřená na zkoumání kvality partnerských vztahů během koronavirové pandemie s názvem „*COVID-19 and relationship quality: Emotional, paid work and organizational spheres*“ (Bellani, 2020) se odkazuje na výsledek znázorňující značný pokles kvality těchto vztahů během pandemie a ukazuje na emoční faktor jakožto na hlavní ovlivňující bod. Naši participanti též uvedli snížení kvality vzájemných vztahů (např. mnoho napjatých chvil, hádky). Nicméně se současným porovnáním, kdy již působí na svých kmenových pracovištích, uvedli, že pomocí vzájemné podpory a komunikace své vztahy díky této náročné situaci prohloubili a upevnili. Kdybychom problematiku zkoumali pouze v období pandemické vlny, pravděpodobně bychom se nedozvěděli o dlouhodobých dopadech krizové situace.

Individualitu odpovědí na výzkumnou otázku „Jak práce všeobecných sester na covidovém oddělení ovlivnila jejich vztahy ve společné domácnosti?“ též potvrzují smíšené výsledky studie „*Relationship and Sexual Quality in the Wake of COVID-19: Effects of Individual Regulatory Focus and Shared Concerns over the Pandemic*“ (Rodrigues, 2023) zaměřené na kvalitu partnerských vztahů a sexuální aktivitu. Uvádí, že dle jisté predispozice lidí se bude regulace vztahů chovat různě a v případě krize (jako byla pandemie COVID-19) může mít za následky vztahovou a sexuální dynamiku. Někteří účastníci zmíněné studie popisují vyšší kvalitu vzájemného vztahu, někteří naopak nižší.

Tématu se věnovala i studie „*Relationship satisfaction during COVID-19: The role of partners' perceived support and attachment*“ (Bal-Shachar, 2023), která koresponduje s výsledky naší bakalářské práce. Dle studie stresory pramenící z probíhající pandemie vedou k psychologickému stresu, který ovlivňuje mezilidské vztahy. Samotná pandemie narušila každodenní rutinu párů. Výsledky vypovídají, že v případě tohoto stresu je nutné se na problém zaměřit a ihned ho řešit. Naši participanti převážně rodinné potíže řešili vzájemnou komunikací.

Třetím dílčím cílem bakalářské práce bylo analyzovat, zda po zkušenosti s prací na covidovém oddělení všeobecné sestry jednoznačně chtěly pokračovat ve své profesi. Zjišťovali jsme, jaké byly hlavní ovlivňující faktory, jak se změnil jejich postoj k samotné profesi, kde sestry vidí své budoucí působení, jaké byly ovlivňující výzvy a překážky a jaká opatření či podporu by navrhli. Získané výsledky shrnují tabulky č. 11-15.

Byli jsme velice potěšeni, když v odpovědích několikrát zaznělo spojení hrdost na svou profesi. Participanti udávají mnoho výzev a překážek, se kterými se potýkali během práce na covidovém oddělení. Patří mezi ně psychické a fyzické vyčerpání, ztížená balance práce a rodinného života, úmrtnost pacientů a nutnost užívání četných ochranných pomůcek. Neradi by se znovu potýkali s podobnou krizovou situací, nicméně ve zdravotnictví chtějí i nadále vytrvat. Někteří uvažují o případné změně oddělení, doplnění vzdělání či předávání znalostí studentům.

Dle výzkumu bakalářské práce „*Souvislost mezi stresem, syndromem vyhoření, afektivními a fyzickými symptomy v populaci zdravotních sester v době pandemie koronaviru*“ (Chlíbcová, 2021) se jako nejvýznamnější stresor zdá být vnímaná pracovní zátěž. Naši participanti jistou pracovní zátěž, náročnost povolání zmínili v rozhovorech několikrát.

Diplomová práce „*Psychická zátěž zdravotníků v době pandemie koronavirem*“ (Plechátá, 2022) závěrem zmiňuje „*Na podobné situace je nutné připravit především vedoucí pracovníky zdravotnických zařízení. Ti by pak měli zajistit stejnou podporu všem zaměstnancům bez rozdílu, a to jak finanční, tak především psychologickou, včetně dostatečného odpočinku a času na regeneraci. Programy prevence syndromu vyhoření a přípravy na krizové situace by se měly stát samozřejmostí.*“ Doporučení pro praxi vyplývající z naší bakalářské práce se s diplomovou prací shoduje v zaměření na psychické zdraví zdravotnického personálu.

V bakalářské práci „*Vliv pandemie COVID-19 na pracovní činnost zdravotnického záchranáře*“ (Vybíralová, 2022) sice autorka kvalitativně zkoumala postoje zdravotnických záchranářů, nicméně došla k obdobným výsledkům jako naše bakalářská práce, která zkoumala postoje všeobecných sester.

Přehledová bakalářská práce „*Psychická a fyzická vyčerpanost zdravotníků v pandemii*“ (Pospíšilová, 2021) závěrem uvádí, že během pandemie COVID-19 nejvíce stresem, úzkostmi a depresemi trpěli zdravotníci v první linii a největší vyčerpanost pocítovaly praktické a všeobecné sestry, což potvrzuje validitu námi získaných dat.

S výsledky naší bakalářské práce se též shodují výsledky bakalářské práce „*Problematika dopadu pandemie COVID-19 na zdravotnický personál*“ (Zita, 2023). Tato bakalářská práce v závěru shrnuje, že pandemie COVID-19 měla a stále má značný dopad na zdravotnický personál. Tento dopad se týkal jak fyzického zdraví, tak i psychické pohody. Současně i naši účastníci uvádějí značný dopad pandemie COVID-19 na jejich osobní stránky života.

Zároveň studie „*Nurse Reports of Stressful Situations during the COVID-19 Pandemic: Qualitative Analysis of Survey Responses*“ (Arnetz, 2020) publikuje, že z 695 dotazovaných zdravotníků poskytujících během koronavirové pandemie péči COVID-19 pozitivním pacientům více než polovina označila pracovní prostředí jako problémové. Naši účastníci uvedli práci na COVID-19 pracovišti jako psychicky i fyzicky náročnou.

Obdobné výsledky jako naše bakalářská práce též získala studie „*Quality of life of nurse practitioners during the COVID-19 pandemic*“ (Caliari, 2022). Zde je publikováno, že péče sester o pacienty s onemocněním COVID-19 zvyšuje riziko jejich pracovního přetížení, fyzického vyčerpání, stresu, syndromu vyhoření či kvality spánku.

Další studie s názvem „*ICU Nurses' s Moral Distress as an Occupational Hazard Threatening Professional Quality of Life in the Time of Pandemic COVID-19*“ (Malliarou, 2021) prezentuje výsledky s pozitivní korelací mezi psychickým distresem prožívaným sestrami a jejich profesním životem jako výsledky publikované naší bakalářskou prací.

Bakalářská práce „*Ošetrovatelská péče o pacienty s COVID-19 z pohledu nelékařských zdravotnických pracovníků*“ (Risplerová, 2021) obhájena na FZS ZČU též koresponduje s výsledky naší bakalářské práce a uvádí, že téměř 85 % z 538 dotazovaných zdravot-

níků pracujících na covidových odděleních udává psychické potíže. I naši participanti uvádějí psychický dopad pandemie COVID-19, jenž řešili individuálními formami relaxace a odpočinku.

Nelze předpovědět kolik koronavirových či jiných pandemických vln nás v blízké či daleké budoucnosti čeká, nicméně pandemie COVID-19 byla velkou zátěžovou zkouškou pro všechny zdravotníky a je nezbytné být připraven na všechny případné další – jak po odborné pracovní stránce, tak i fyzicky a psychicky.

LIMITY VÝZKUMU

Limitem výzkumu byl omezený čas pro vypracování bakalářské práce. Dalším limitem výzkumu je skutečnost, že lidé se od sebe liší osobností, temperamentem, specifickými vlastnostmi, osobní životní situací atd., proto je potřeba uvést, že odpovědi participantů jsou individuální.

DOPORUČENÍ PRO OŠETŘOVATELSKOU PRAXI

Zdravotnická zařízení by měla poskytovat a propagovat služby zaměřené na podporu psychického zdraví zdravotnického personálu. Tyto služby mohou zahrnovat poradenství, terapii, programy pro řízení stresu a další wellness programy.

ZÁVĚR

Bakalářská práce poskytla pohled toho, jak pandemie COVID-19 ovlivnila postoje nelékařského zdravotnického personálu k vybraným oblastem života a jak se tyto postoje vyvíjely po skončení pandemie. Kvalitativním výzkumem prostřednictvím rozhovorů jsme zjistili, že zdravotnický personál čelil značné pracovní zátěži během pandemie, což mělo značný dopad na jejich psychické zdraví a rodinný život.

U zdravotnických pracovníků byly zjištěny stopy vyčerpání a psychického stresu během pandemie COVID-19. Zároveň se ukázalo, že mnozí z nich pocítili větší ocenění za svou práci a solidaritu mezi kolegy. Pandemie také ovlivnila sociální interakce zdravotnických pracovníků.

Tyto zjištění podporují potřebu dalších opatření a podpory ze strany zdravotnických institucí a vládních orgánů, aby se zlepšila psychická pohoda zdravotnických pracovníků, snížila pracovní zátěž a podpořilo sociální propojení. Bakalářská práce tak předkládá doporučení pro zlepšení pracovních podmínek a životní pohody zdravotnických pracovníků v budoucnosti. Budoucí výzkum by měl pokračovat v prozkoumávání dopadu pandemie či jiných krizových situací na well-being zdravotnických pracovníků a vyvíjet strategie pro podporu jejich celkové spokojenosti během a po podobných komplikovaných událostech.

Výsledky této bakalářské práce představují vhled do zkušeností a postojů všeobecných sester, které pracovaly na covidových odděleních během pandemie COVID-19. Ukázalo se, že pandemie měla výrazný dopad na profesní a osobní život těchto sester, včetně jejich postojů k profesi, zvládnání distanční výuky dětí a změn ve vztazích ve společné domácnosti.

Doporučení vyplynulá z výsledků výzkumu by měla sloužit jako vodítko pro zdravotnické instituce a odborníky v oblasti veřejného zdraví, aby lépe podporovali zdravotnický personál v podobných krizových situacích. Bakalářská práce by měla také posloužit jako základ pro další výzkum v oblasti zdravotnických pracovníků a jejich zvládnání náročných situací, jako byla pandemická vlna COVID-19.

Ráda bych se během navazujícího magisterského studia i nadále věnovala tématu well-beingu a psychickému zdraví zdravotnického personálu a navázala na bakalářskou práci výzkumem v rámci diplomové práce.

SEZNAM LITERATURY

ABDULLAHI, Aisha Muhammad, Rita ORJI, Abbas Muhammad RABIU a Abdullahi Abubakar KAWU. Personality and Subjective Well-Being: Towards Personalized Persuasive Interventions for Health and Well-Being. *Online Journal of Public Health Informatics* [online]. 2020, 12(1) [cit. 2023-07-20]. ISSN 1947-2579. Dostupné z: doi:10.5210/ojphi.v12i1.10335

ADLER, Alfred. *Smysl života*. Přeložil Zbyněk VYBÍRAL. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1590-5.

AL MAQBALI, Mohammed, Mohammed AL SINANI a Badriya AL-LENJAWI. Prevalence of stress, depression, anxiety and sleep disturbance among nurses during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research* [online]. 2021, 141 [cit. 2023-07-22]. ISSN 00223999. Dostupné z: doi:10.1016/j.jpsychores.2020.110343

AMJADI, Sajedah, Sepideh MOHAMMADI a Ali KHOJASTEHRAD. Perceived stress and quality of life among frontline nurses fighting against COVID-19: A web-based cross-sectional study. *Journal of Education and Health Promotion* [online]. 2022, 11(1) [cit. 2023-07-22]. ISSN 2277-9531. Dostupné z: doi:10.4103/jehp.jehp_175_21

ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3.

ARNETZ, Judith E., Courtney M. GOETZ, Bengt B. ARNETZ a Eamonn ARBLE. Nurse Reports of Stressful Situations during the COVID-19 Pandemic: Qualitative Analysis of Survey Responses. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2020, 17(21) [cit. 2023-07-23]. ISSN 1660-4601. Dostupné z: doi:10.3390/ijerph17218126

AZOULAY, Elie, Jan DE WAELE, Ricard FERRER, et al. Symptoms of burnout in intensive care unit specialists facing the COVID-19 outbreak. *Annals of Intensive Care* [online]. 2020, 10(1) [cit. 2023-07-22]. ISSN 2110-5820. Dostupné z: doi:10.1186/s13613-020-00722-3

BAE, Soon Yeung, Hyo-Jeong YOON, Yunjung KIM a Jisun KIM. Posttraumatic stress disorder and related factors among nurses working during the COVID-19 pandemic. *Journal of Nursing Management* [online]. 2022, 30(5), 1096-1104 [cit. 2023-07-22]. ISSN 0966-0429. Dostupné z: doi:10.1111/jonm.13615

BALJOON, Reem, Hasnah BANJAR a Maram BANAKHAR. Nurses' Work Motivation and the Factors Affecting It: A Scoping Review. *International Journal of Nursing & Clinical Practices* [online]. 2018, 5(1) [cit. 2023-07-22]. ISSN 23944978. Dostupné z: doi:10.15344/2394-4978/2018/277

BAO, Wei. COVID -19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies* [online]. 2020, 2(2), 113-115 [cit. 2023-07-20]. ISSN 2578-1863. Dostupné z: doi:10.1002/hbe2.191

BARELLO, Serena, Lorenzo PALAMENGGHI a Guendalina GRAFFIGNA. Burnout and somatic symptoms among frontline healthcare professionals at the peak of the Italian COVID-19 pandemic. *Psychiatry Research* [online]. 2020, 290 [cit. 2023-07-20]. ISSN 01651781. Dostupné z: doi:10.1016/j.psychres.2020.113129

BAR-SHACHAR, Yael, Sagi LOPATA a Eran BAR-KALIFA. Relationship satisfaction during COVID -19: The role of partners' perceived support and attachment. *Family Relations* [online]. 2023, 72(1), 105-121 [cit. 2023-07-23]. ISSN 0197-6664. Dostupné z: doi:10.1111/fare.12767

BELLANI, Daniela a Daniele VIGNOLI. COVID-19 and relationship quality: Emotional, paid work and organizational spheres. *Vienna Yearbook of Population Research* [online]. 2022, 20 [cit. 2023-07-23]. ISSN 17284414. Dostupné z: doi:10.1553/populationyearbook2022.res1.5

BERKA, Vít. Distanční výuka v zákoně. *Týdeník školství*. 2020, 28(26), s. 6. ISSN 1210-8316.

BLAKE, Holly, Fiona BERMINGHAM, Graham JOHNSON a Andrew TABNER. Mitigating the Psychological Impact of COVID-19 on Healthcare Workers: A Digital Learning Package. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2020, 17(9) [cit. 2023-07-20]. ISSN 1660-4601. Dostupné z: doi:10.3390/ijerph17092997

BROOKS, Samantha K, Rebecca K WEBSTER, Louise E SMITH, Lisa WOODLAND, Simon WESSELY, Neil GREENBERG a Gideon James RUBIN. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The Lancet* [online]. 2020, 395(10227), 912-920 [cit. 2023-07-22]. ISSN 01406736. Dostupné z: doi:10.1016/S0140-6736(20)30460-8

CALIARI, Juliano de Souza, Mariana Alvina dos SANTOS, Carla Renata Silva ANDRECHUK, Kétrya Raiany Costa CAMPOS, Maria Filomena CEOLIM a Flávia Helena PEREIRA. Quality of life of nurse practitioners during the COVID-19 pandemic. *Revista Brasileira de Enfermagem* [online]. 2022, 75(suppl 1) [cit. 2023-07-23]. ISSN 1984-0446. Dostupné z: doi:10.1590/0034-7167-2020-1382

CONGER, Rand D., Katherine J. CONGER a Monica J. MARTIN. Socioeconomic Status, Family Processes, and Individual Development. *Journal of Marriage and Family* [online]. 2010, 72(3), 685-704 [cit. 2023-07-20]. ISSN 00222445. Dostupné z: doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00725.x

DALL'ORA, Chiara, Peter GRIFFITHS, Jane BALL, Michael SIMON a Linda H AIKEN. Association of 12 h shifts and nurses' job satisfaction, burnout and intention to leave: findings from a cross-sectional study of 12 European countries. *BMJ Open* [online]. 2015, 5(9) [cit. 2023-07-20]. ISSN 2044-6055. Dostupné z: doi:10.1136/bmjopen-2015-008331

DIENER, Ed, Shigehiro OISHI a Louis TAY. Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour* [online]. 2018, 2(4), 253-260 [cit. 2023-07-20]. ISSN 2397-3374. Dostupné z: doi:10.1038/s41562-018-0307-6

DLABAL, Martin. *Komunikace v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1806-7.

DLOUHÝ, Pavel, a další. 2020. COVID-19: diagnóza, terapie a prevence. *Acta medicae*. Dostupné z: <https://infektologie.cz/Covid2019/Covid19-prehled0520-1.pdf>, 2020.

ENGZELL, Per, Arun FREY a Mark D. VERHAGEN. Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online]. 2021, 118(17) [cit. 2023-07-20]. ISSN 0027-8424. Dostupné z: doi:10.1073/pnas.2022376118

FINCHAM, Frank D. a Steven R. H. BEACH. Marriage in the New Millennium: A Decade in Review. *Journal of Marriage and Family* [online]. 2010, 72(3), 630-649 [cit. 2023-07-20]. ISSN 00222445. Dostupné z: doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00722.x

GALDERISI, Silvana, Andreas HEINZ, Marianne KASTRUP, Julian BEEZHOLD a Norman SARTORIUS. A proposed new definition of mental health. *Psychiatria Polska* [online]. 2017, 51(3), 407-411 [cit. 2023-07-22]. ISSN 0033-2674. Dostupné z: doi:10.12740/PP/74145

GOUDEAU, Sébastien, Camille SANREY, Arnaud STANCZAK, Antony MANSTEAD a Céline DARNON. Why lockdown and distance learning during the COVID-19 pandemic are likely to increase the social class achievement gap. *Nature Human Behaviour* [online]. 2021, 5(10), 1273-1281 [cit. 2023-07-23]. ISSN 2397-3374. Dostupné z: doi:10.1038/s41562-021-01212-7

GREENBERG, Neil a Derek TRACY. What healthcare leaders need to do to protect the psychological well-being of frontline staff in the COVID-19 pandemic. *BMJ Leader* [online]. 2020, 4(3), 101-102 [cit. 2023-07-22]. ISSN 2398-631X. Dostupné z: doi:10.1136/leader-2020-000273

GURKOVÁ, Elena. *Hodnocení kvality života: pro klinickou praxi a ošetrovatelský výzkum*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3625-9.

HAMMOND, Naomi E., Liz CROWE, Brett ABBENBROEK, et al. Impact of the coronavirus disease 2019 pandemic on critical care healthcare workers' depression, anxiety, and stress levels. *Australian Critical Care* [online]. 2021, 34(2), 146-154 [cit. 2023-07-22]. ISSN 10367314. Dostupné z: doi:10.1016/j.aucc.2020.12.004

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.

HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1850-0.

HÁJEK, Karel. *Práce s emocemi pro pomáhající profese: tělesně zakotvené prožívání*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0221-9.

HLADKÝ, Aleš a Zdeňka ŽIDKOVÁ. *Metody hodnocení psychosociální pracovní zátěže: metodická příručka*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-890-5.

HONZÁK, Radkin. *Jak žít a vyhnout se syndromu vyhoření*. 4. vydání. V Praze: Vyšehrad, 2022. ISBN 978-80-7601-668-2.

HONZÁK, Radkin. *Svépomocná příručka sestry: (psychotriller)*. Praha: Galén, [2015]. ISBN 978-80-7492-142-1.

HOŘENÍ, Jaroslav. Distanční výuka dlouhodobě? Jak to vidí zdravotnice – samoživitelka. In: *Český rozhlas Liberec* [online]. 9. listopad 2020 [vid. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://liberec.rozhlas.cz/distancni-vyuka-dlouhodobě-jak-vidi-zdravotnice-samozivitelka-8358176>

HU, Deying, Yue KONG, Wengang LI, et al. Frontline nurses' burnout, anxiety, depression, and fear statuses and their associated factors during the COVID-19 outbreak in Wuhan, China: A large-scale cross-sectional study. *EClinicalMedicine* [online]. 2020, 24 [cit. 2023-07-22]. ISSN 25895370. Dostupné z: doi:10.1016/j.eclinm.2020.100424

HU, Ben Hua, GUO, Peng a SHI, Zheng-Li. 2021. Characteristics of SARS-CoV-2 and COVID-19. *Nature Reviews Microbiology*. Dostupné z: doi: 10.1038/s41579-020-00459-7, 2021.

HUERTA-GONZÁLEZ, Sara, Dolores SELVA-MEDRANO, Fidel LÓPEZ-ESPUELA, Pedro Ángel CARO-ALONSO, Andre NOVO a Beatriz RODRÍGUEZ-MARTÍN. The Psychological Impact of COVID-19 on Front Line Nurses: A Synthesis of Qualitative Evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2021, **18**(24) [cit. 2023-07-23]. ISSN 1660-4601. Dostupné z: doi:10.3390/ijerph182412975

CHLÍBCOVÁ, Zuzana. *Souvislost mezi stresem, syndromem vyhoření, afektivními a fyzickými symptomy v populaci zdravotních sester v době pandemie koronaviru*. Brno, 2021. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Martina Pourová.

JARABICOVÁ, Oľga, Mária ŠUPÍNOVÁ, Júlia JANKOVIČOVÁ, Izabela WITCZAK, Miroslava ZEMANOVÁ, Patrik Christian CMOREJ a Łukasz RYPICZ. Perception of Work-Related Stress and Quality of Life among Nurses during COVID-19 Pandemic-An International, Multicenter Prospective Study. *International journal of environmental research and public health*. 2023, 20(4). ISSN 1660-4601. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/1660-4601/20/4/3393>

JAROŠOVÁ, D., GURKOVÁ, E. Professional regulation in nursing: Analysis of the phenomenon. *Central European Journal of Nursing and Midwifery* [online]. 2018, 10(1), 964-971 [cit. 2023-07-20]. DOI: 10.15452/CEJNM.2019.10.0109

KANG, Lijun, Simeng MA, Min CHEN, et al. Impact on mental health and perceptions of psychological care among medical and nursing staff in Wuhan during the 2019 novel coronavirus disease outbreak: A cross-sectional study. *Brain, Behavior, and Immunity* [online]. 2020, 87, 11-17 [cit. 2023-07-22]. ISSN 08891591. Dostupné z: doi:10.1016/j.bbi.2020.03.028

KEBRITCHI, Mansureh, Angie LIPSCHUETZ a Lilia SANTIAGUE. Issues and Challenges for Teaching Successful Online Courses in Higher Education. *Journal of Educational Technology Systems* [online]. 2017, 46(1), 4-29 [cit. 2023-07-20]. ISSN 0047-2395. Dostupné z: doi:10.1177/0047239516661713

KEBZA, Vladimír. *Psychická zátěž, stres a psychohygienu v lékařských profesích*. Praha: Grada, 2012. Edice celoživotního vzdělávání ČLK. ISBN 978-80-247-4569-5.

KIEFT, Renate AMM, Brigitte BJM DE BROUWER, Anneke L FRANCKE a Diana MJ DELNOIJ. How nurses and their work environment affect patient experiences of the quality of care: a qualitative study. *BMC Health Services Research* [online]. 2014, 14(1) [cit. 2023-07-20]. ISSN 1472-6963. Dostupné z: doi:10.1186/1472-6963-14-249

KOR. Well-being přináší osobní pohodu a spokojenost. *Týdeník školství*. 2022, 30(35-36), 8. ISSN 1210-8316.

KRÁTKÁ, Anna a Sofia KOCIANOVÁ. Sestry a jejich rodiny v době pandemie COVID-19. *Zdravotnické štúdie* [online]. 2022, 14(2), 27-30 [cit. 2023-07-22]. ISSN 1337723X. Dostupné z: doi:10.54937/zs.2022.14.2.27-30

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pozitivní psychologie*. Vydání třetí. Praha: Portál, 2015. Psychologie (Portál). ISBN 978-80-262-0978-2.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie vděčnosti a nevděčnosti: [kudy vede cesta k přátelství?]*. Praha: Grada, 2007. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1838-5.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-568-4.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2009. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2713-4.

Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání Všeobecná sestra. *Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky*, 2018, roč. 2018, č. 11, s. 156-182. ISSN: 1211-0868. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/16563/36141/V%C4%9Bstn%C3%ADk%20MZ%20%C4%8CR%2011-2018.pdf>

Kvalita života. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1691>

LABRAGUE, Leodoro J. a Janet Alexis A. SANTOS. COVID-19 anxiety among front-line nurses: Predictive role of organisational support, personal resilience and social support. *Journal of Nursing Management* [online]. 2020, 28(7), 1653-1661 [cit. 2023-07-20]. ISSN 0966-0429. Dostupné z: doi:10.1111/jonm.13121

LABRAGUE, Leodoro J, Denise M MCENROE-PETITTE, Michael C LEOCADIO, Peter VAN BOGAERT a Greta G CUMMINGS. Stress and ways of coping among nurse managers: An integrative review. *Journal of Clinical Nursing* [online]. 2018, 27(7-8), 1346-1359 [cit. 2023-07-20]. ISSN 09621067. Dostupné z: doi:10.1111/jocn.14165

LENG, Min, Lili WEI, Xiaohui SHI, et al. Mental distress and influencing factors in nurses caring for patients with COVID -19. *Nursing in Critical Care* [online]. 2021, 26(2), 94-101 [cit. 2023-07-20]. ISSN 1362-1017. Dostupné z: doi:10.1111/nicc.12528

MAGERČIAKOVÁ, Mariana a Lukáš KOBER. *Motivace sester po pandemii covidu-19*. Praha: Grada Publishing, 2023. Sestra (Grada). ISBN 978-80-271-3730-5.

MALLIAROU, Maria, Athanasios NIKOLENTZOS, Dimitrios PAPADOPOULOS, Theodora BEKIARI a Pavlos SARAFIS. ICU Nurse's Moral Distress as an Occupational Hazard Threatening Professional Quality of Life in the Time of Pandemic COVID 19. *Materia Socio Medica* [online]. 2021, 33(2) [cit. 2023-07-23]. ISSN 1512-7680. Dostupné z: doi:10.5455/msm.2021.33.88-93

MARTINÁKOVÁ, Libuše. *Příručka pro výzkumné sestry*. Brno: Facta Medica, [2015]. ISBN 978-80-88056-02-7.

MCVICAR, Andrew. Workplace stress in nursing: a literature review. *Journal of Advanced Nursing* [online]. 2003, 44(6), 633-642 [cit. 2023-07-20]. ISSN 03092402. Dostupné z: doi:10.1046/j.0309-2402.2003.02853.x

MELLANOVÁ, Alena. *Psychosociální problematika v ošetrovatelské profesi*. Praha: Grada Publishing, 2017. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-5589-2.

MO, Yuanyuan, Lan DENG, Liyan ZHANG, Qiuyan LANG, Chunyan LIAO, Nannan WANG, Mingqin QIN a Huiqiao HUANG. Work stress among Chinese nurses to support Wuhan in fighting against COVID-19 epidemic. *Journal of Nursing Management* [online]. 2020, 28(5), 1002-1009 [cit. 2023-07-20]. ISSN 0966-0429. Dostupné z: doi:10.1111/jonm.13014

MOORE, Joi L., Camille DICKSON-DEANE a Krista GALYEN. E-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *The Internet and Higher Education* [online]. 2011, 14(2), 129-135 [cit. 2023-07-20]. ISSN 10967516. Dostupné z: doi:10.1016/j.iheduc.2010.10.001

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, *Doporučení pro školy a školská zařízení při zajišťování distanční výuky* [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/doporuceni-pro-skoly-a-skolska-zarizeni-pri-zajistovani-distancni-vyuky>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, *MŠMT nařídilo uzavření všech škol a školských zařízení* [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-naridilo-uzavreni-vsech-skol-a-skolskych-zarizeni>

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

OLIVEIRA, Michele Mandagará de, Carlos Alberto dos Santos TREICHEL, Ioannis BAKOLIS, et al. Mental health of nursing professionals during the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *Revista de Saúde Pública* [online]. 2022, 56, 1-8 [cit. 2023-07-22]. ISSN 1518-8787. Dostupné z: doi:10.11606/s1518-8787.2022056004122

ORNELL, Felipe, Silvia Chwartzmann HALPERN, Felix Henrique Paim KESSLER a Joana Corrêa de Magalhães NARVAEZ. The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of healthcare professionals. *Cadernos de Saúde Pública* [online]. 2020, 36(4) [cit. 2023-07-22]. ISSN 1678-4464. Dostupné z: doi:10.1590/0102-311x00063520

PLECHATÁ, Petra. *Psychická zátěž zdravotníků v době pandemie koronavirem*. Praha, 2022. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce Ludmila Čírtková.

PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetrovatelství I. 2.*, přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. Sestra (Grada). ISBN 978-80-271-0888-6.

POSPÍŠILOVÁ, Kristýna. *Psychická a fyzická vyčerpanost zdravotníků v pandemii*. Olomouc, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd. Vedoucí práce Mgr. Lenka Mazalová, Ph.D.

POSPÍŠILOVÁ, Marie. Dopad pandemie na ženy ve zdravotnictví. In: *Sociologický ústav Akademie věd ČR* [online]. Vydáno: 4.5.2021 [vid. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/dopad-pandemie-na-zeny-ve-zdravotnictvi>

RISPLEROVÁ, Nikola. *Ošetrovatelská péče o pacienty s Covid 19 z pohledu nelékařských zdravotnických pracovníků*. Plzeň, 2021. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Kravcová.

RODRIGUES, David L. a Rhonda N. BALZARINI. Relationship and Sexual Quality in the Wake of COVID-19: Effects of Individual Regulatory Focus and Shared Concerns over the Pandemic. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education* [online]. 2023, 13(2), 460-471 [cit. 2023-07-23]. ISSN 2254-9625. Dostupné z: doi:10.3390/ejihpe13020035

ROKOS, Lukáš a Michal VANČURA. Distanční výuka při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií – pohled očima učitelů, žáků a jejich rodičů. *Pedagogická orientace* [online]. 122-155 [cit. 2023-07-22]. ISSN 1805-9511. Dostupné z: doi:10.5817/PedOr2020-2-122

ROSS, Alyson, Margaret BEVANS, Alyssa T. BROOKS, Susanne GIBBONS a Gwenth R. WALLEN. Nurses and Health-Promoting Behaviors: Knowledge May Not Translate Into Self-Care. *AORN Journal* [online]. 2017, 105(3), 267-275 [cit. 2023-07-20]. ISSN 0001-2092. Dostupné z: doi:10.1016/j.aorn.2016.12.018

RYFF, Carol D. Well-Being With Soul: Science in Pursuit of Human Potential. *Perspectives on Psychological Science* [online]. 2018, 13(2), 242-248 [cit. 2023-07-20]. ISSN 1745-6916. Dostupné z: doi:10.1177/1745691617699836

SAGHERIAN, Knar, Linsey M. STEEGE, Sandra J. COBB a Hyeonmi CHO. Insomnia, fatigue and psychosocial well-being during COVID-19 pandemic: A cross-sectional survey of hospital nursing staff in the United States. *Journal of Clinical Nursing* [online]. 2023, 32(15-16), 5382-5395 [cit. 2023-07-22]. ISSN 0962-1067. Dostupné z: doi:10.1111/jocn.15566

SEIFERT, Bohumil, a další. 2020. *Pandemie infekce COVID-19 a primární péče: doporučený diagnostický a terapeutický postup pro všeobecné praktické lékaře 2020*. Praha : Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP, 2020. ISBN 978-80-88280-21-7.

SHEN, Xin, Xiaoyue ZOU, Xiaofeng ZHONG, Jing YAN a Li LI. Psychological stress of ICU nurses in the time of COVID-19. *Critical Care* [online]. 2020, 24(1) [cit. 2023-07-22]. ISSN 1364-8535. Dostupné z: doi:10.1186/s13054-020-02926-2

SIMOČKOVÁ, V., Psychohygienu študentov zdravotníckych odborov počas pandémie. *Zdravotnicke studie* [online]. 2020, 12(1), 24-27 [cit. 2023-07-22]. ISSN 1337723X.

SINCLAIR, Shane, Shelley RAFFIN-BOUCHAL, Lorraine VENTURATO, Jane MIJOVIC-KONDEJEWSKI a Lorraine SMITH-MACDONALD. Compassion fatigue: A meta-narrative review of the healthcare literature. *International Journal of Nursing Studies* [online]. 2017, 69, 9-24 [cit. 2023-07-20]. ISSN 00207489. Dostupné z: doi:10.1016/j.ijnurstu.2017.01.003

STEPTOE, Andrew, Angus DEATON a Arthur A STONE. Subjective wellbeing, health, and ageing. *The Lancet* [online]. 2015, 385(9968), 640-648 [cit. 2023-07-20]. ISSN 01406736. Dostupné z: doi:10.1016/S0140-6736(13)61489-0

STUDIUM PSYCHOLOGIE *Postoje, složky postojů, jejich regulační význam.* [online]. 2020 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/socialni-psychologie/5-postoje.html>

SPENCE LASCHINGER, Heather K. a Michael P. LEITER. The Impact of Nursing Work Environments on Patient Safety Outcomes. *JONA: The Journal of Nursing Administration* [online]. 2006, 36(5), 259-267 [cit. 2023-07-20]. ISSN 0002-0443. Dostupné z: doi:10.1097/00005110-200605000-00019

SROUFE, L. Alan. Attachment and development: A prospective, longitudinal study from birth to adulthood. *Attachment & Human Development* [online]. 2005, 7(4), 349-367 [cit. 2023-07-20]. ISSN 1461-6734. Dostupné z: doi:10.1080/14616730500365928

ŠEJVL, Michal et al. *Vítězové a poražení: právní a etické problémy současné koronakrize.* Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, [online], ©2020. 90 stran. ISBN 978-80-87439-45-6. Dostupné z: <https://www.ilaw.cas.cz/casopisy-a-knihy/knihy-a-e-knihy/vitezove-a-porazeni-pravni-a-eticke-problemy-soucasne-koronakrize.html>

ŠUPÍNOVÁ, Mária, Júlia JANKOVIČOVÁ, Oľga JARABICOVÁ, Lukasz RYPICZ a Izabela WITCZAK. Factors affecting nurses' mental health during the COVID-19 pandemic. *Kontakt* [online]. 2022, 24(3), 205-211 [cit. 2023-07-22]. ISSN 12124117. Dostupné z: doi:10.32725/kont.2022.022

ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, Markéta. *Sociální psychologie: studijní opora k distančnímu vzdělávání*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, spol. s r.o., 2020. ISBN 978-80-88462-18-7.

TAWFIK, Andrew A., Todd D. REEVES, Amy E. STICH, et al. The nature and level of learner–learner interaction in a chemistry massive open online course (MOOC). *Journal of Computing in Higher Education* [online]. 2017, 29(3), 411-431 [cit. 2023-07-20]. ISSN 1042-1726. Dostupné z: doi:10.1007/s12528-017-9135-3

TROJÁNEK, Milan, GREBENYUK, Vyacheslav a HERRMANNOVÁ, Kristýna. 2020. Nový koronavirus (SARS-CoV-2) a onemocnění COVID-19. *Časopis lékařů českých*. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/casopis-lekaru-ceskych/2020-2-6/novy-koronavirus-sars-cov-2-a-onemocneni-covid-19-122272>, 2020.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5.

VODÁČKOVÁ, Daniela. *Krizová intervence*. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1704-6.

VYBÍRALOVÁ, Adriana. *Vliv pandemie COVID-19 na pracovní činnost zdravotnického záchranáře*. České Budějovice, 2022. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Mgr. Barbora Němcová.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8.

YESUDHAS, Dhanusha, SRIVASTAVA , Ambuj a GROMIHA, M. Michael. 2021. COVID-19 outbreak: history, mechanism, transmission, structural studies and therapeutics. *Infection*. Dostupné z: doi:10.1007/s15010-020-01516-2 ISSN 0300-8126, 2021.

ZACHAROVÁ, Eva. *Komunikace v ošetrovatelské praxi*. Praha: Grada Publishing, 2016. Sestra (Grada). ISBN 978-80-271-0156-6.

Zákon č. 96/2004 Sb. Zákon o nelékařských zdravotnických povoláních. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2010-2023 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

ZIMMERMAN, Tekeisha Denise. Exploring learner to content interaction as a success factor in online courses. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning* [online]. 2012, 13(4), 152-165 [cit. 2023-07-20]. ISSN 1492-3831. Dostupné z: doi:10.19173/irrodl.v13i4.1302

ZÍTA, Beata. *Problematika dopadu pandemie COVID-19 na zdravotnický personál*. Praha, 2023. Bakalářská práce. Vysoká škola zdravotnická. Vedoucí práce Doc. MUDr. Lidmila Hamplová, Ph.D.

WHO. 2022. A tale of two pandemics: improvements in regulatory performance between the 2009 influenza A(H1N1) pandemic to the COVID-19 pandemic. *World Health Organization*. Dostupné z: [https://www.who.int/news/item/03-02-2022-a-tale-of-two-pandemics-improvements-in-regulatory-performance-between-the-2009-influenza-a\(h1n1\)-pandemic-to-the-covid-19-pandemic](https://www.who.int/news/item/03-02-2022-a-tale-of-two-pandemics-improvements-in-regulatory-performance-between-the-2009-influenza-a(h1n1)-pandemic-to-the-covid-19-pandemic), 2022.

WHO. 2022. Clinical management of COVID-19: Living guideline, 15 September 2022. *World Health Organization*. Dostupné z: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-Clinical-2022.2>, 2022.

WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19—11 March 2020. *World Health Organization* [online]. WHO, 2020, 11 march 2020 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas s výzkumem

Příloha č. 2 – Polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

Příloha č. 3 – PCR test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

Příloha č. 4 – Antigenní test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas s výzkumem

Obrázek 1 Informovaný souhlas s výzkumem

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během pandemie COVID-19 a po uplynutí pandemické vlny

---

Student:

Alena Konjatová
Katedra ošetřovatelství a porodní asistence
FZS ZČU

Vedoucí bakalářské práce:

MUDr. Vojtěch Česák, Ph.D.

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Alena Konjatová a jsem studentkou bakalářského oboru Všeobecné ošetřovatelství na Fakultě zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni.

Podpisem tohoto informovaného souhlasu stvrdíte svolení s provedením rozhovoru s Vámi na téma bakalářské práce „Postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během pandemie COVID-19 a po uplynutí pandemické vlny.“ Hlavním cílem realizovaného výzkumu je popsat zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a tím ovlivnění běžných součástí života jako jsou vztahy ve společné domácnosti, domácí výuka dětí stran distanční výuky a vztah k samotné profesi všeobecné sestry.

Rozhovor bude zaznamenán na diktafon a nahrávka bude sdílena pouze se mnou a vedoucím bakalářské práce. Po komplementaci výzkumu bude záznam ihned vymazán. Citace z rozhovoru prezentovány v bakalářské práci budou vždy anonymní. Pokud nebudete na danou otázku chtít odpovídat, nemusíte. Máte právo kdykoliv rozhovor ukončit i bez udání důvodu.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já ..... souhlasím s účastí ve výzkumné studii, záznamem rozhovoru na diktafon a následnému anonymnímu přepisu citací do bakalářské práce. Jsem se vědom/a skutečnosti, že mohu od rozhovoru kdykoliv odstoupit.

Datum: ..... Podpis participanta: .....

Datum: ..... Podpis studenta: .....

Zdroj: vlastní 16

Příloha č. 2 – Polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

Obrázek 2 Polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S OTEVŘENÝMI OTÁZKAMI

Postoj zdravotnického personálu k vybraným oblastem života během pandemie COVID-19 a po uplynutí pandemické vlny

---

Výzkumná otázka č. 1 - Jaká je zkušenost všeobecných sester s prací na covidovém oddělení a paralelní distanční výukou jejich dětí?

Jaké byly hlavní výzvy, kterým jste čelil/a při kombinování práce na covidovém oddělení a distanční výuky svých dětí?

Jak jste zvládal/a stres a napětí spojené s paralelním zvládnutím těchto dvou úloh?

Jaké strategie a zdroje jste používal/a ke zvládnutí těchto náročných situací?

Jaká byla role a podpora partnera a dalších rodinných členů v této situaci?

Jak tato zkušenost ovlivnila Váš postoj k práci ve zdravotnictví a k distanční výuce?

Výzkumná otázka č. 2 – Jak práce všeobecných sester na covidovém oddělení ovlivnila jejich vztahy ve společné domácnosti?

Jaké změny nastaly v dynamice Vašich rodinných vztahů během Vašeho působení na covidovém oddělení během pandemie?

Jak byla komunikace a interakce s členy Vaší domácnosti ovlivněna prací na covidovém oddělení?

Jaké strategie a zdroje jste využil/a k řešení potíží v rodinných vztazích spojených s prací na covidovém oddělení?

Jaké dlouhodobé dopady měla práce na covidovém oddělení na rodinné vztahy po uplynutí pandemické vlny?

Výzkumná otázka č. 3 - Jak ovlivnila zkušenost práce na covidovém oddělení pohled všeobecných sester na pokračování ve své profesi?

Jaké byly Vaše hlavní faktory ovlivňující rozhodnutí v pokračování ve své profesi po zkušenosti s prací na covidovém oddělení?

Jak se změnil Váš postoj ke své profesi během pandemické vlny a po pandemii COVID-19?

Kde vidíte své pracovní působení v budoucnosti?

Jaké výzvy nebo překážky byly pro Vás klíčové při rozhodování o pokračování ve své profesi?

Jaká opatření nebo podpora by podle Vás pomohla sestřám pokračovat ve své profesi po zkušenosti s prací na covid oddělení?

Zdroj: vlastní 17

Příloha č. 3 – PCR test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

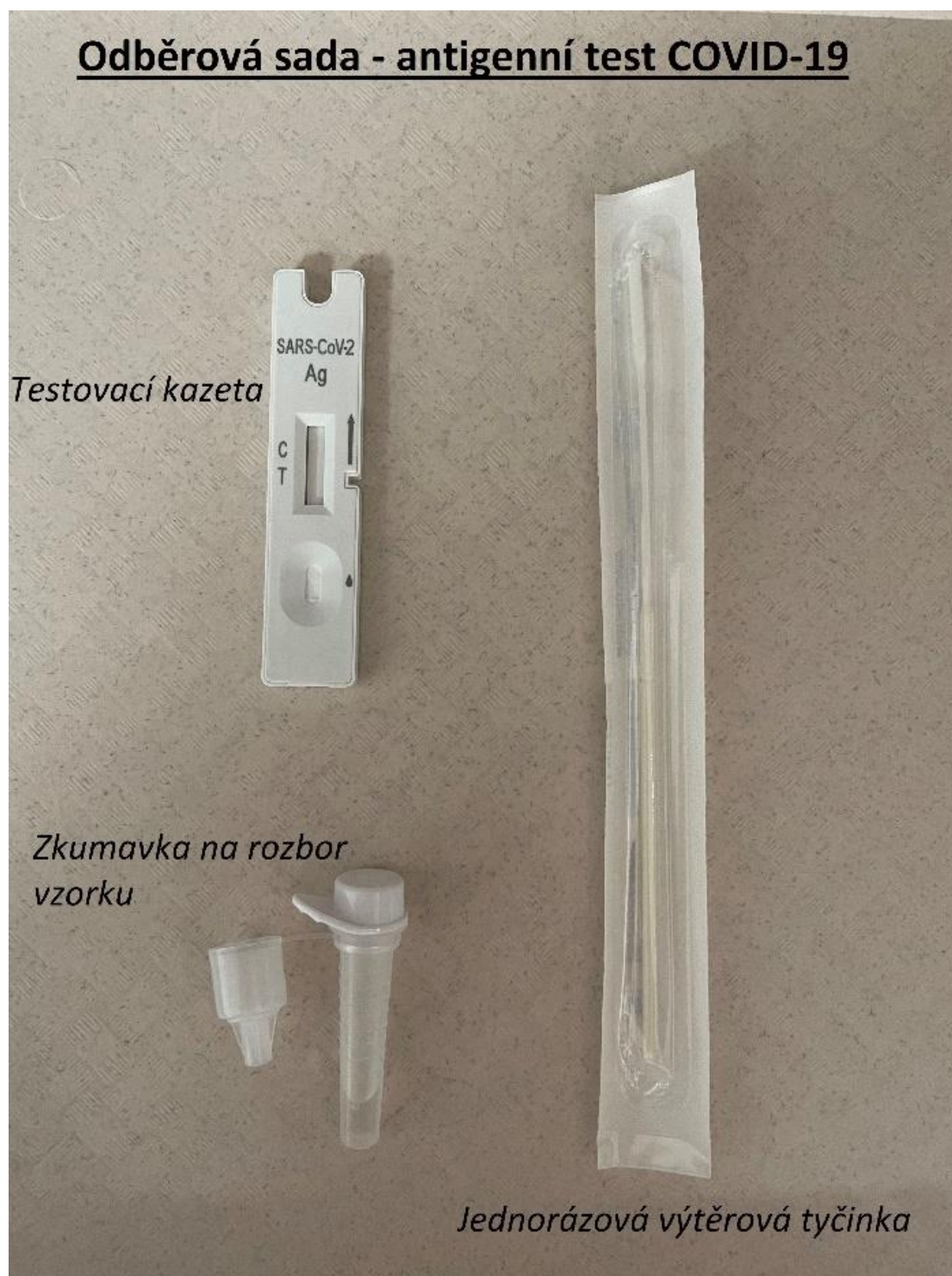
Obrázek 3 PCR test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

Zdroj: vlastní 18

Příloha č. 4 – Antigenní test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

Obrázek 4 Antigenní test na průkaz koronaviru SARS-CoV-2

Zdroj: vlastní 19